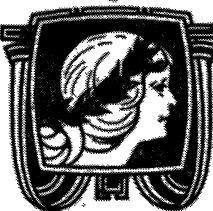

33356 a 35932 VII, B, 9

Spillmannove povesti, IX. zv.

KRALJIČIN NEČAK

Zgodovinska povest
iz japonskih misijonov

Spisal J. Spillmann iz dr. J.

Prevel K. Z.

Založila Katoliška Bukvarna

v Ljubljani

Tisk „Kat. tisk. društva“ v Postojni

Spillmannove povesti.

IX. zvezek.

Kraljičin nečak.

Zgodovinska povest
iz japonskih misijonov.

Spisal Jožef Spillmann
iz dr. J.

Prevél K. Z.

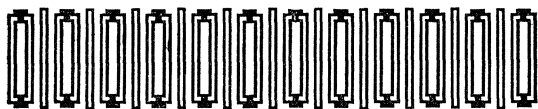

Založila
„Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani.

Tisk „Kat. tisk. društva“ v Postojni.

1906.

UVOD.

Najbolj na jugu od štirih velikih japonskih otokov leži otok Kiusiu; ko je stopil sv. Frančišek Ksaverij s svojimi sobratu prvič na japonska tla, se je imenoval ta otok Kimo ali Šimo. Velik je skoraj toliko kakor Švica in šteje dandanes okoli pet milijonov prebivavcev. Koliko prebivavcev je štel v drugi polovici šestnajstega stoletja, t. j. namreč tedaj, ko se godi naša povest, se ne da natančno dognati. Le toliko je še jasno iz poročil starih misijonarjev, da so ljudje že tedaj obdelavali polje kakor dandanes in da je bilo že tedaj mnogo sel, vasi, manjših in večjih mest kakor pri nas v Evropi.

Šimo se je delil v sedem kneževin. Skoraj najobsežnejša in najbogatejša od teh je bila kneževina Bungo. Njen vladar ali kralj — misijonarji zovejo te fevdne podložnike iz šestnajstega stoletja po pravici tako, ker so bili skoraj popolnoma neodvisni od japonskega cesarja — si je osvojil razuntega še velike kose sosednih pokrajin tako, da je obsegalo njegovo kraljestvo vso vzhodno polovico otoka.

Ta mogočen knez je bil oni Sivan, ki je poklical sv. Frančiška Ksaverija v glavno mesto Funaj, kjer je goreči apostol Japonske l. 1551.

tako sijajno odbil vse napade malikovavcev proti Kristusovemu nauku. Mladi kralj je takrat sicer slovesno priznal svetniku, da je zmagal s svojim naukom, kar je seve bonce¹⁾ tako ujezilo, da so klicali nanj maščevanje bogov; toda do tega ga pa svetnik ni mogel pripraviti, da bi sprejel Kristusov nauk in se dal krstiti, dasi ga je prigo-varjal k temu na vse načine. Kralj se je bal za svoje zemsko kraljestvo in se ni hotel ukloniti Kristusu. Obljubil pa je sv. Frančišku, ko je ta zapuščal 20. novembra 1551. l. Japonsko, da bo ščitil vse oznanjevalce in spoznavavce krščanske vere.

Četrto stoletje je že minulo od tedaj. Sivan je zvesto držal svojo obljubo in je ščitil kristjane, ki so se množili od dne do dne, dasi je sam ostal še pogan. Tedaj pa nastopijo dogodki, ki bunški dvor jako vzburiijo in slednjič povzročé zmago milosti nad zakrknjenim srcem starega kralja. In to hočemo napisati v naslednjih vrsticah kakor povzamemo iz starih misijonskih poročil.²⁾

¹⁾ Bonci se zovejo duhovniki malika Foja.

²⁾ Glej: Charlevoix, *Histoire etc. du Japon*. Vol. V.

1. Slepec in njegov vodnik.

Kralj Sivan je bival najraje na svojem gradu Uzuki, oddaljenem nekaj ur od glavnega mesta Funaja. Bil je to najlepši kraj, kar jih je bilo v njegovem kraljestvu in težko bi bilo dobiti na svetu krasnejše lege za kraljev grad. Na jugu, zapadu in severu se vije dolgo pogorje, ki se razteza po otoku Šimo. Najvišja gora je 1500 *m* visoki Azojama na jugozapadu. Pokrivajo jo temni gozdovi in ob njenem vznožju je mnogo obdelanega sveta. Po dolinah, ki jih dela pogorje, tečejo potoki in potočki, ki se zlivajo tupatam v umetna jezera, da namakajo široka riževa polja; med sadnim drevjem se pa skrivajo posamezno ali po več skupaj s slamo pokrite hiše kmetovavcev.

Okolu kraljevega gradu je nastalo tekom par let novo mesto s širokimi cestami in trgi in je segalo do morskega obrežja. Razgled na morje pa je bil še mnogo lepši nego na suho. Kakor temnomodro zrcalo se je svetil krasni uzuški zaliv, obdan od leve in desne od predgorij. Brez števila malih in velikih čeri in otokov se je dvigalo iz valov in daleč na obzorju si že spoznal pri lepem vremenu otok Sikoku, ki

ga loči na tem mestu deset ur široka „bunška cesta“ od Kiusiu-a.

Bilo je meseca marca l. 1576. V zalivu je mrgolelo vse polno malih ladij in čolničev, na bregu pa je stala radovedna množica in gledala, kako se ukrcavajo vojaki. Solnčni žarki so se odbivali na zakrivljenih sulicah hrabrih junakov in na svetlih čeladah njihovih poveljnikov. Slišalo se je le surovo ukazovanje in vpitje mornarjev, ki so odvezavali ladje in čolne ter kričali venomer: „Mizu-no-kami! Mizu-no-kami!“¹⁾

Nekoliko korakov proč od množice gledavcev je sedel v senci prastare grčave ciprese, katera je raztezala svoje zelene veje še v kraljev vrt, priprosto napravljen starček. Iz svojega sedeža bi videl lahko tja črez množico morski zaliv in ladje, ki so bile v zalivu, in tudi pot, ki je vodila od obrežja proti gradu — toda starček se ni mogel veseliti tega lepega razgleda, bil je slep; deček, njegov vodnik, je pa zrl s svojim bistrim očesom veselo na ves prizor, ki se mu je nudil na obrežju.

Ko so začeli mornarji klicati morskega boga na pomoč, reče slepcu:

„Ali slišite, oče, kako kriče k Mizu-no-kamiju? Saj ne smejo tega klicati, ker se je dal njihov kralj včeraj krstiti, ali ne?“

„Tozanski kralj je res od včeraj kristjan,“ odvrne slepec, „in jaz upam, da bo delal čast svojemu imenu Pavel. Toda s tem pa še niso

¹⁾ Ime morskega boga.

njegovi podaniki kristjani in težko jih bo mogel prisiliti, da se bodo odpovedali svojim malikom. Sploh pa vojaki še njegovi podaniki niso; poslal mu jih je naš kralj Sivan, da si bo mogel kot njegov svak z njihovo pomočjo osvojiti svoje kraljestvo, iz katerega ga je pregnal nezvesti Jozagami. Ti moraš moliti, moj ljubi Franc, da vrne Bog kraljestvo temu knezu, ki se je dal prvi krstiti; tó bo potem velika zmaga Kristusovega nauka.“

„Prav lepo bom molil zato, oče,“ reče deček. „Toda še bolj bom molil zato, da se dá naš kralj krstiti, ki že dobro pozna resnice naše vere in se je že zdavnaj prepričal, kako se lažejo bonci. Svojemu sinu, našemu dobremu kraljeviču, je dovolil, da se je dal krstiti; svojemu krščanskemu nečaku, izgnanemu tozanskemu kralju, pošilja svoje vojake; o. Kabral in drugi duhovniki so njegovi prijatelji — to vse so znaki, ki kažejo, da ne bo dolgo vstrajal v svoji neveri“.

„Ne zabi, moj sin, da je vera milost božja,“ odvrne resno slepec. „Bojim se skoraj, da je Sivan zavrgel to milost za vedno. Jaz sem bil tedaj pričujoč, ko je stopil veliki božji poslanec po zmagi nad bonci k mlademu kralju in ga nagovarjal, naj sledi milosti, ki trka tako močno na njegovo srce. Saj ti je znano, kako je klical Odrašenik Jeruzalemu: „Da bi tudi ti spoznalo, kar ti je v zveličanje, in zlasti ta svoj dan.““ Jeruzalem pa dneva milosti ni porabil in je bil razdejan; kaj lahko se zgodi tudi s Sivanom

tako. Vendar nekaj upanja še imam: držal je svojo besedo, ki jo je dal svetniku pri slovesu, zvesto in nam v teh 25. letih nikoli ni odrekel svoje pomoči.“

„In vedno občuje prijazno z misijonarji in jim je sezidal lepo hišo in jim dal krasen vrt ter nam dovolil, da smo zgradili svojo cerkev,“ reče Franc. „Kralj bi bil že zdavnej kristjan, če ne bi bilo te hudobne kraljice!“

„Franc!“ ga posvari slepec.

„Mar ni kraljica res hudobna?“ ugovarja deček. „Ali ne sovraži kristjanov? Če bi le mogla, bi nas vse zapodila, dobre očete in cerkev pa zažgala. Ne hudujte se oče, kar vam sedaj povem. Odkar nam je povedal o. Monti zgodbo o Jezabeli, odtedaj jo zovemo mi dečki vedno hudobno Jezabelo. Pri blagem Sikatoru nas je gotovo tudi očrnila, ker je šel včeraj tako prevzetno mimo nas, ko nas je prej vedno prijazno pozdravil. — Ali slišite oče, kako pis-kajo piščalke na velikih ladjah? Sedaj so razvili veliko svetlo modro zastavo. Ako prav vidim, je na njej zapisano z velikanskimi črkami ‚Kisju-Sosin‘¹⁾ — ti tepci! In sedaj razvijajo belo zastavo z napisom ‚Tajraka‘.²⁾ Zakaj pač delajo tako, saj gredo vendar v boj?“

„Vodnega boga prosijo, da bi se mirno vozili,“ reče slepec. „Sedaj bodo naredili na admiralovi ladji žrtvenik, ga odičili z zelenjem

1) Vodni prabog.

2) Mir.

in položili nanj kruha in ribe, riža in sakija.¹⁾ Skoraj gotovo bodo zahtevali tudi od kralja, naj se udeleži te daritve, in on bo moral tedaj pokazati svojo zvestobo, ki jo je obljubil včeraj pri sv. krstu.“

„Že gredo, že gredo!“ začne kričati deček, „pravkar korakajo skozi vrata. Kako se blišči orožje v solnčnih žarkih! Kralj Pavel stopa poleg našega kralja, za njima koraka kraljevič Sebastijan s kraljičinim nečakom. Sedaj se je obrnil kralj Pavel na vašo stran; križec, zlati križec se blišči na njegovi čeladi — oče, da bi mogli videti! Že prihajajo bližje; pokleknite! vse kleči, kjer korakajo mimo.“

2. Poganski in krščanski knez.

Kraljevi sprevod se je bližal z velikim sijajem. Spredaj sta korakala dva dvorna uradnika, ki sta imela kot znak svojega dostojanstva vsak dolgo pozlačeno palico. Pred njima se je umikala množica prostovoljno v stran in jima delala tako široko pot ter padala po tamošnji šegi spoštljivo na tla, goposki so se pa le bolj globoko priklanjali. Tema dvornima uradnikoma so sledili sluge po dva in po dva skupaj, ki so nosili na visokih drogih bučam podobne papirnate svetiljke in pozlačene pahljače. Za temi so šli dvorni godci s svojimi kotli, rogovi, piščalkami

1) Rižovo žganje.

in drugim godbenim orodjem, s katerim so napravili neko divjo njim lastno godbo. Godcem so zopet sledili služabniki s pahljačami, sulicami, loki in tuli, potem nižji plemiči, ki so nosili po dva meča opasana, in za temi višji dvorni plemiči v dragocenih svilnatih oblačilih ter slednjič kralja sama s četo svoje telesne straže. Ko je prišel sprevod k obrežju, vstopita le oba kralja s kraljevičem Sebastijanom in Sikatoro v čolnič, ki je bil okrašen z raznobarvnimi banderci, da se prepeljejo na krov admiralove¹⁾ ladje.

Admiralova ladja je bila zelo velika in okorna. Odičena je bila z raznimi banderci in zastavicami in na krovu je bil žrtvenik, okrog katerega so stali vojaški poveljniki — kakor je pravil slepec svojemu mlademu vodniku. V njihovo sredo stopi kralj Sivan s svojim spremstvom.

Sivan je bil zrastel mož in se je vedel zelo častitljivo. Na lahno osivele brke in nekoliko obledeli lasje so pričali, da je že prekoračil moško dobo, toda njegove oči in njegova ponosna hoja so izdajale, da je njegov duh še vedno čil in krepak. Vprašujoče se ozre na svojega svaka in ko vidi njegovo nevoljo radi žrtvenika, se nalahno zaničljivo nasmehne in reče glasno: „Moj tozanski brat! kakor vidiš, se nisi obrnil zastonj na naš dvor in nas prosil pomoči. Radi tvoje soproge, moje sestre, in radi tebe sem ti poslal te ladje in te vojake, da si ž njimi osvo-bodiš svoje kraljestvo in svoj prestol, ki ti ga

1) Pomorski poveljnik.

je vzel nezvesti Jozagami. Poslušajte, moji vojaki! moj kraljevi brat je od danes naprej vaš poveljnik; zaukazujem vam, da mu osvobodite njegovo očetnjava. Zin-Mu, veliki junak, Hazi-man, mogočni bojni bog, in vsi bogovi in dobri duhovi naj bodo z vašimi prapori!“

Z glasnim krikom mu pritrujejo vojaki in rožljajo z orožjem.

In Sivan nadaljuje: „Sedaj pa darujmo morskemu bogu po šegi naših očetov, predno odjadramo!“

Takoj stopita dva po glavi gladko obrita bonca pred kralja in jima ponudita na velikem krožniku kruha, ribe, riža in sakija. Sivan vzame te dari in jih položi pred malika. Tozanski knez pa pahne krožnik proč od sebe in reče: „Jej in pij ti sam, starec! Tvoj malik tu ne bo nikdar tega storil.“ Potem reče še Sivanu: „To skrb bi si lahko prihranili, brat; saj veste, da sem kristjan in da sem se odpovedal vsemu vašemu malikovavstvu.“

Vsi okolustoječi začno glasno godrnjati, bonc pa pogleda jezno na kralja in reče: „Tvoje kraljestvo ne bo obstalo! Kakor si ti zapustil naše bogove, tako bo tebe zapustilo tvoje ljudstvo!“

„Mir!“ ukaže Sivan. „Premislite si dobro, brat. Mislite si, kar si hočete o Mizu-no-kamiju in drugih bogovih, toda previdnost vam svetuje, da saj javno ne ravnate proti starodavnim šegam. Ako nočete darovati bogovom v svojem imenu, darujte saj v imenu svojih vojakov, ki še verujejo v moč naših bogov.“

„Jaz ne smem tega storiti, četudi niti pedi zemlje svojih očetov ne dobim več nazaj,“ odvrne krščanski knez z odločnostjo.

„Nebeška krona bo tem gotovejša v večnosti tvoje plačilo, Pavel,“ reče kraljevič Sebastijan, ki je sledil temu nastopu z največjo pazljivostjo; nato prime tozanskega kneza za roko in dostavi: „Prav prisrčno se ti zahvaljujem za prelepi zgled, ki si mi ga dal ravnokar. Tudi jaz se rad odpovem zemeljski kroni, da dobim le nebeško krono. „Oče,“ reče še proti Sivanu obrnjen, „vi ste darovali in s tem naj bodo zadovoljni vaši vojaki.“

„Toda mi nismo s tem zadovoljni,“ zakliče bonc. „Naši bogovi sovražijo tega tujega boga, ki hoče podjarmiti naš lepí otok oznanjeavcem svojega zakona. Kdor je Japonec in ljubi prostost svoje domovine, ta preklinja njega in njegove spoznavavce in ostane zvest starim bogovom, ki so našo lepo Japonsko do sedaj še vedno ščitili. Tozanski knez, ne pričakujte, da vam ostanemo zvesti, ako postanete vi nezvesti bogovom! Zadnjikrat vam rečem, darujte našim bogovom!“

„Jaz sem vedno pripravljen iti v boj zoper vsakega sovražnika svoje domovine in preliti kri za prostost Japonske,“ odvrne knez; „toda v resnici srečna in prosta bo Japonska šele tedaj, ko ne bodo več ječali njeni prebivavci v veliki zmoti, v katero ste jih spravili ti in ves tvoj zarod, ampak ko bo nanje sijalo solnce resnice in milosti, ki more edino prinesti pravi blagor.“

„Dovolj besedi!“ prekine Sivan gorečega novoizpreobrnjenca. „Ako bi ne vedel, da ste pristen Japonec tudi vkljub veri v novega boga, ki nam ga oznanjujejo beli možje iz zapada, gotovo vam ne bi poslal svojih hrabrih vojakov. Mislil sem, da ste pametnejši, toda takoj v začetku svojega podjetja si nakopljete nevoljo teh pobožnih mož in hrabrih vojakov na glavo in to samo radi te ceremonije. Kljub temu bodo šli vojaki z vami v boj za vaše pravice; svojo obljubo morate pa držati, da ne boste nikomur svojih podanikov usiljevali nove vere. Vsak naj po svojem prepričanju moli ali Kamija ali Budo¹⁾ ali Kristusa, kakor je običajno v novem kraljestvu. Ako pa zvem, da ste s silo razrušili kak tempel ali samostan boncev, postane takoj isti dan tozansko kraljestvo, ki ga vam osvobode moji vojaki, moje in nečak moje soproge, plemeniti Sikatora, je dobi v oskrbo. Sedaj pa daruj ti, Sikatora, temu bogu!“

Nagovorjeni, v katerega se obrnejo oči vseh navzočih, je vitke, mladeniške postave; ravnokar je postal mladenič. Kdor se je ozrl v njegovo prijazno obličje, ga je moral vzljubiti. Priklonivši se reče: „Vedno si mi bil dober, kralj, in odkar sem otrok Sikatondorov, me smatraš ti za svojega vnuka. Nikdar pa naj ne bom deležen milosti, ki mi jo sedaj obljubuješ. Tozansko kraljestvo je last kralja Pavla, dasi je kristjan. — Glede daritve pa, ki naj jo prinesem morskemu bogu,

1) Indijski bog.

vedi, da je marsikaj omajalo vero v naše bogove, kar sem videl in slišal na tvojem dvoru. Do sedaj še nisem na jasnem. Ako pa spoznam, da je tuja vera prava, bom ravnal tako, kakor sta ravnala ta dva kneza, tvoj mlajši sin in tvoj nečak. Do tedaj bom sledil tvojemu zgledu, kralj, in bom daroval po šegi predpisano daritev Mizu-no-kamiju.“

Sikatora je govoril te besede s tako odločnostjo, da se ozrejo nanj vsi z velikim začudenjem. Sivanu se to jako dopade in v svojem srcu sklene, da ga porabi za izvršitev svojih dalekosežnih političnih namenov.

Komaj konča deček svojo daritev, že se jako mrzlo poslovi kralj od tozanskega kneza in zapusti s svojim sinom in Sikatoro admiralovo ladjo ter se vrne v svoj grad. Mornarji pa razpnó jadra in brodovje krščanskega kneza in njegovih poganskih vojakov se začne počasi pomikati iz lepega uzuškega zaliva proti nasprotnemu tozanskemu obrežju.

* * *

3. Princ in paž.

Sikatora je zrl dolgo za odhajajočim brodovjem iz kraljevega parka (ali vrta), dokler mu ni izginilo izpred oči. Solnce je že skoraj zašlo za gorami. Še enkrat se ozrè mladenič na tiho morje in na krasno pokrajino, potem se pa napoti nazaj v grad. Resno si še enkrat pred-oči v mislih ves dogodek na krovu admiralove

ladje in koraka zamišljeno po lepo s peskom posuti poti mimo cvetočih kamelij, kar mu zastavi pot kraljičin paž.

„Kraljevič,“ začne deček in se globoko prikloni, „iščejo vas. Moja gospa, kraljica, želi govoriti z vami. S kraljičinami je v novem kiosku ob osidorskem jezeru.“

„Pelji me tja!“ odvrne Sikatora. „Vedno se še včasih izgubim v zamotanih potih tega velikega vrta. Osidorsko jezero leži v dolini onkraj gradu ne daleč od gaja boncev? Menim, da je kake pol ure do tja!“

„Jaz vas dovedem tja v četrto ure; park mi je dobro znan, dasi je velik, kakor jih imajo sploh mogočni knezi.“

In dečka gresta tiho po neki stranski poti, po kateri prideta v prijazno dolinico: bister potoček šumlja po skalovju. Sikatoro razveseli zelo ta slikovit kraj; Japonci namreč ljubijo krajevno lepoto nad vse in delajo po svojih vrtovih umetne hribčke in dolinice, skalovje in jamice, gozdiče in potočke, da se v njih razveseljujejo. Tega dela parka Sikatora še ni videl; zato rej sklene takoj, da pride še večkrat v ta gaj. Mirnejšega prostorčka kot ob robu tega potočka si ni mogel misliti in ta mir se mu zdi tem prijetnejši, ker je tako blizu gradu in šuma dvornega življenja.

„Dolinica je kot ustvarjena za kako puščavo,“ opomni Sikatoro svojemu spremljevalcu.

„Saj to je bila dolgo časa,“ odvrne paž. „Ali vidite tam v vejevju one prastare velikanske tise majhno hišico? Tam je stanoval do lan-

skega leta stari Jeja. Vsak dan je spustil vrvico doli in učenec boncev je privezal nanjo posodico z rižem; to je bila vsa hrana čudnega spokornika. Drevesa baje veliko, veliko let ni zapustil vsled neke obljube, dane Kvanonu, ki ga molijo budovi učitelji kot gospodarja ozračja. Iz svojega gnezda je lahko videl čez drevesa in pečine tempelj svojega maľika, do katerega kmalu dospeva.“

In v istini se je videla med temnozelenimi vejami tise skrita mala, iz bambusa¹⁾ narejena utica, ki je le za največjo silo služila človeku za prebivališče. Sikatora zmaje z glavo pri pogledu na to čudno celico in vpraša svojega spremljevalca:

„Ali stanuje še kdo tu notri?“

„Ne“, odgovori paž. „Stari Jeja je bil zadnji budistovski puščavnik, ki je bival na tem drevesu. Odkar je pa on umrl, je tisa prekleta; tako saj trdijo bonci, ki so prej vedno nekaj sanjarili o tem, da jo je zasadil nek bog. Stari spokornik je namreč umrl kot kristjan.“

„Kot kristjan!“ zakliče začudeni kraljevič. „Tudi ti si kristjan?“ vpraša paža.

„Da, sem, gospod in tudi moji ranjki starši so bili že krščeni. Zato so me krstili še kot otroka in mi dali pri krstu prelepo ime Štefan, t. j. venec.“

„Čudno, da se razširja ta tuja vera tako močno! No, zate se ne čudim, da si kristjan,

1) Neke vrste trst, ki se nahaja v Indiji.

pač pa za starega puščavnika, kako je to mogoče, ko je služil vendar skoraj vse svoje življenje Budi?“

„Božja milost in usmiljenje sta neskončna. Mogoče ga je ravno to, da se je tako strogo pokoril — storil je to najbrže v dobri veri — dovedlo do spoznanja resnice. Kdor odkritosrčno in ponižno išče, pride do vere v pravega Boga; Bog mu pošlje preje angela, kakor pravijo naši duhovniki, nego bi pustil, da bi se pogubil. Način njegovega izpreobrnjenja je sploh jako čuden. Tu živi nek slep starec, ime mu je Tobija, ki je bil nekdanj znamenit učitelj v Funajskem samostanu boncev.“ —

„Jaz mislim, da ga poznam. Ali ga ne vodi nek lep deček, ki ga kliče slepec s tujim imenom Franc?“

„Je že pravi; to je njegov nečak in se imenuje tako iz spoštovanja do velikega blagovestnika, ki je prinesel pred 25 leti Kristusov nauk naši Japonski. Tobija je bil pri onem velikem razgovoru, katerega je imel Frančišek Ksaverij pet dni z najučenejšimi bonci pred našim kraljem Sivanom in je zmagovito branil resnico krščanske religije. Da, Tobija se je sam udeležil tega razgovora in je dajal svetemu tujcu najtežje ugovore proti krščanstvu, o katerih je pozneje večkrat trdil, da mu jih je navdihnil sam hudoben duh in da bi jih sam nikdar ne izumil. Toda Tobija je bil toliko pošten, da je pripoznal zmago tujega učitelja, in je sledil klicu milosti božje ter se dal krstiti od Frančiška Ksaverija. Od tedaj ga pa

črtijo in preganjajo bonci in mu vedno strežejo po življenju; toda angel božji ga varuje. On živi tu kot služabnik tujih učiteljev in podučuje ž njimi v veri ljudi, ki hočejo postati kristjani. Že na stotine jih je pripravil za sv. krst in je v tem jako spreten; kajti nihče ne pozna tako dobro laži boncev kot on.“ —

„Fant, jaz nisem kristjan!“ prekine Sikatora skoraj nevoljno paža v govoru.

„Toda, gospod, bote pa kmalu postali,“ odvrne paž in pogleda ljubeznjivo mladega kneza v oči. „Vi, gospod, iščite resnico in mi molimo za vas. — Tedaj bonci črtijo slepega Tobijo, in zadnje leto so ga zopet kakor že večkrat pozvali na verski razgovor. In da bi bil tudi stari Jeja na svoji tisi priča tega, se je vršil razgovor v tej dolinici. Bonci so sklenili, da se sedaj ne bodo bojevali s samimi besedami ampak tudi z dejanjem. S svojim čarovništvom so poklicali na pomoč vse hudobne duhove, ki so prej bivali v tej dolinici; tem so hoteli predati sovražnega brezvestneža, ki je zapustil njihovo službo. Tobiji se je zdelo takoj v začetku vse početje sumljivo, toda ni se jih zbal. V spremstvu malega Franca stopi pogumno na bojišče. Vsede se tja na ono skalo, ki je z mahom poraščena. Okolu njega posedejo bonci in mnogo ljudi od kraljevega dvora, ki so prihiteli na pozorišče, se je drenjalo med drevesi in ob potočku Zgoraj na drevesu pred svojo utico je pa sede stari Jeja in si gladil svojo dolgo, sivo brado. Za njim sta se postavila dva najpremetnejša

čarovnika, ki so ju zakrivale skoraj popolnoma tiso veje; ta dva naj bi poskusila moč svoje čarovnije na slepcu.

„Razgovor se je pričel in vršil po navadi. Tobija je ovrigel vsak ugovor svojih nasprotnikov tako sijajno, razkril laži njihovega nauka — oprostite mi gospod, saj bote sami kmalu to uvideli — tako neusmiljeno in govoril o resnici krščanske religije tako prepričevalno, da so začeli vsi poslušalci glasno godrnjati proti boncem, ki so le psovali slepca mesto ugovarjali. Tedaj pa vstane jezno prvi bonc in pozove z grozno kletvijo starega Jeja, naj izroči drznega bogokletneža jezi Kvanonovi, katerega veren služabnik je že toliko let. Toda starec se ne gane in ne prekolne slepca; prvikrat je slišal oznanjeavca Kristove religije, in to ga je močno presunilo, dasi še ne izpreobrnilo. Tu pa odloči čudež. Čarovnika začneta s svojim zaklinjanjem; vejevje tise se začne zibati kot v najhujšem viharju in preteči glasovi se zaslišijo iz tise. Vse ljudstvo se ustraši in misli, da se bo izvršilo nad slepcem, kar mu je pretil bonc. Mali Franc se začne tresti in reče bojazljivo: „Oče beživa!“ Tobija ga pa pomiri: „Saj nama nič ne morejo! Pokrižaj se z znamenjem svetega križa in pokliči pobožno Jezusa na pomoč!“ Vpiti je iz tise postaja vedno groznejše in navzoči vidijo nekatere grozne pošasti, ki obkoljujejo slepca. Tobija pa stoji brez bojazni in trepeta sredi tega hrupa. Glavo ima v molitvi obrnjeno proti nebu in slovesno kliče Jezusovo ime. In glej čudo! peklenške po-

šasti zapuste Tobijo in se vržejo na one, ki so jih pozvali proti kristjanom. Čarovnika zapode iz drevesa in ju ženejo v sredo med prestrašene poslušavce pred slepca. Tu padeta z vsem popačenim obrazom na tla in začneta grozno vpiti, naj se ju usmili in naj ju reši teh duhov, ki ju tako mučijo. Tobija pa naredi nad zlobnežema, ki bi zaslužila pač daljšo kazen, znamenje sv. križa in takoj ju zapuste pošasti.

„Lahko si mislite, gospod kak vtisk napravi to na gledavce! Mnogi se kmalu odpovedó malikovanju in se dadó krstiti, ker so videli, kako moč ima sv. križ nad silami temé. In med izpreobrnjenci je bil tudi stari Jeja, ki je takoj zapustil svojo utico in prosil slepega Tobijo, naj ga poduči v krščanki veri. Le bonci so ostali zakrknjeni, ki so iz same zlobnosti pobijali spoznano resnico. Dogodek so razglasili kot slepilo, s katerim slepari slepec ljudi, in ko je Jeja na dan svojega krsta umrl nagle smrti, so začeli trditi, da je to očitna kazen razžaljenih bogov, in so postali še bolj zakrknjeni v svoji veliki zlobnosti.“

Sikatora je sledil svojemu spremljevalcu s prav veliko pazljivostjo, ko mu je pravil te dogodke. Kakor povzamemo iz pisem sv. Frančišča Ksaverija in iz poročil njegovih naslednikov, iz katerih je vzet tudi navedeni dogodek, je bilo tedaj mnogo obsedencev na Japonskem. Sikatora je najbrže sam poznal nekaj takih nesrečnih bitij, ki nam jasno predočujejo grozno suženjstvo hudičevo, iz katerega nas je rešil Jezus Kristus.

Tudi o čudni moči krščanstva nad to nadlogo je gotovo že kaj slišal; toda tu se mu nudi prilika, da lahko natančno preišče vso stvar in se sam prepriča o njeni istinitosti. Zato vpraša dečka ali pozna koga, ki je bil navzoč; in paž mu pove mnogo odličnih mož na dvoru, ki so bili priče čudnega dogodka.

Med tem pogovorom dospeta dečka do temeljna malika Kvanona in kraljevič se ozre prvič z nekoliko zaničevanjem na neotesani kip.

„Poglejte vendar to ostudno hudičevo spako:“ reče paž in se pokriža. „Te boljšeče oči! ta trebuh! in to neštivilo rok, ki ga obdajajo kot ježa igle, in v vsaki roki ima družega majhnega malika.“

„36 rok Kvanona pomeni 36 vetrnih smeri, ki jih ima kot vladar ozračja,“ reče Sikatora. „Sploh pa nočem, da bi se norčeval iz teh podob, ki so jih molili naši očetje in katerih pomena niti ne poznaš. Sicer imate pa vi kristjani tudi podobe v vaših pagodah¹⁾ kot sem videl zadnjič.“

„Toda, gospod, mi jih ne molimo in priznati mi morate, da so mnogo, mnogo lepše nego ta hud. . . Gospod nočem vas vjeziti! Samo to vas še prosim: Ali niste videli v naši cerkvi podobo neke čudovito lepe gospe z ljubkim detetom v naročju? — To je kraljica nebes in zemlje in se imenuje Marija. Mi jo pozdravljamo kot sedež modrosti božje; zato recite vsak dan iz dna svojega srca: „Marija, pomagaj mi do prave modrosti!“ kajti vem, da iščete resnico.“

* * *

1) Svetišče indijskih malikov.

4. Nečak in teta.

Pot vede dečka do jezera, po katerem plava mnogo krasnih mandarinskih ¹⁾ rac. Domovina teh najlepših plavcev s krasnim belim, rdečim in zelenim perjem je Kitajska in Japonska in jih imajo le bolj premožni in odlični ljudje. Zato jih zovemo Evropejci mandarinske race, Japonci pa osidori.

„Dospela sva do osidorskega jezera,“ reče paž. „Tam na otoku vidite streho lope, v kateri vas pričakuje kraljica. Čujte! kraljičine pojô s spremljevanjem plunke ono brezkončno staro pesem, v kateri je brezštevila imen bogov. Vas li naj naznanim?“

„Ni potreba. Ostani tu pri mostu, da me spremiš pozneje v grad!“ Sikatora stopi na prijazni mostič, ki veže obrežje z otokom. Ko ga zagledajo race, razpnô svoje modre peruti in prilete z glasnim krikom v njegovo bližino; vedele so dobro, da jim mladenič vrže kaj v vodo. Niso se motile; toda Sikatora se nato ne zmeni več zanje in koraka čez mostič h kraljičini lopi.

Ta lopa je bila na vse strani odprta, krasno pobarvana in njena streha je slonela na bogato pozlačenih stebrih. Mesto sten je bilo bambusovo omrežje in premekljivi svilnati senčniki z dragocenimi vezili, ki so dajali zavetje pred solncem, prepihom in radovednimi pogledi. Ko se prikaže

1) Mandarin je kitajski oblastnik.

Sikatora na stopnicah, ki so vodile v lopo, preneha na kraljičin migljaj petje in vse tri kraljičine vstanejo, da pozdravijo svojega bratranca, ljubljenca celega dvora.

„Kako mi je žal, da sem motil vaše petje!“ reče ta prijazno. „Če se ne motim ste ravnokar pele o modrosti in pravičnosti Sinkovogovi, slavni vdovi štirinajstega mikada,¹⁾ pod katerega vlado je živela Japonska v največji sreči in miru. Kako zelo pač dopada taka pesem moji kraljevi teti, v kateri bije tudi jako junaško srce!“

„Vidi se, Sikatora, da so te vzgojili na cesarskem dvoru v Meako in res, tvoja vljudna govorica dela vso čast tvoji vzgoji!“ reče kraljica in lahen nasmeš spreleti njeno ponosno in nikakor ne prikupljivo obličje. „Tako mu prinesite za to čaja, kolačkov in divjačine! Tusem k mojim nogam mu pomeknite mizico, potem pa pojdite v vrt; s Sikatoro imam nekaj važnega govoriti.“

Kot bi trenil stoji nizka mizica poleg kraljice in Sikatora se vsede zraven nje na blazino in začne srkati dišečo pijačo iz dragocene porcelanaste čašice.

„Vzemi še košček fazana,“ reče kraljica. „Saj je del onega, kar si včeraj vlovil.“

„Zato se imam zahvaliti žlahtnemu sokolu, ki si mi ga podarila ti, kraljica. Ponosnejšega ptiča še nisem videl; kot strela je zletel v zrak in se spustil na ubozega fazana, ki je razprostiral

1) Japonski cesar.

brezskrbno svoje spreminjajoče se peruti na solrcu pred gnezdóm.“

Med jedjo opazuje kraljica kraljeviča z veliko zadovoljnostjo. Ponosna gospa misli, da je dobila v mladeniču sredstvo, s katerim bo mogla doseči cilj svojega štremljenja: Mladenič bo ustregel njeni brezmejni vladoželjnosti in njenemu sovraštvu do kristjanov. Sivan, njen kraljev soprog, ni odločen sovražnik krščanstva; da, on še celó ščiti kristjane in se nagiba sam h krščanstvu. Raditega ga sovraži. Od njenih sinov je postal mlajši in bistroumnejši res kristjan; tudi njega sovraži in ni ji več nego sin. Njegov starejši brat je pa slabotnejš, je ničla; na njega ne more računati pri svojih naklepih. Ima pač brata Sikatondona, skoraj najbogatejšega in najmogočnejšega kneza na Japonskem; nanj je dolgo časa računala. Toda on je bil miren vladar in poleg tega še brez otrok; on torej tudi ni bil sposoben, da bi ustanovil novo dinastijo,¹⁾ in to je bil tudi eden onih načrtov, ki jih je imela častiželjna kneginja. Pripravila je pa svojega brata Sikatondona do tega, da je posinovil dečka iz najvišjega dvornega plemstva; ta je imel, kakor so ji zagotavljali, dovolj nadarjenosti za vojaka in za kneza.

Posinovljenec je bil naš Sikatora, in zdi se, da kraljica ni napačno volila. Mladenič je združeval v svoji osebi bogate naravne duševne in telesne dari. Vitko a vendar krepko telo je bilo dobro izurjeno v vseh viteških umetnostih,

1) Vladarska rodbina.

kar ceni japonsko plemstvo jako visoko; njegov nastop je bil spreten in ljubk; odprto čelo, živahne oči in lepe poteze na obrazu so izdajali njegovega za vse dobro vnetega duha in njegovo zvesto srce in v istini je bil Sikatora vsprejemljiv za vse, kar je bilo velikega in plemenitega, in je hrepenel z vso svojo dušo po tem, da bi služil le sreči in slavi svoje ljubljene domovine. To vse je kraljica zapazila in mu odločila omejeno vlogo. Le o neki točki ni bila še na jasnem: kakšno stališče zavzema nasproti krščanstvu. Kakor je gotovo opazila, je hrepenel mladenič ravno tako po resnici kot po slavi, in to bi ga lahko dovedlo do tega, da bi sprejel tujo vero. In že sama misel na to jo je močno vzburla; zato je sklenila še o pravem času preprečiti korak, ki bi lahko prečrtal vse njene načrte. Ta namen pa je upala kneginja doseči s tem, da mu nariše sliko, ki bi še celo kristjana spravila k odpadu od krščanstva. Saj tako je sama mislila.

Ko je mladenič jedel, je kraljica izpregovorila ž njim marsikako prijazno besedo. Ko pa odmakne nasičen dragocene posodice proč od sebe, reče kraljica:

„Vsedi se sem na te stopnjice, moj nečak, in poslušaj, kaj ti govori tvoja teta! Z veseljem sem čula, da si danes daroval po šegi svojih očetov Mizu-no-kamiju mesto tozanskega kneza, katerega bodo bogovi še kaznovali za to. Veruj mi, najhujša nevarnost za našo Japonsko so tuje šege in tuja vera. Ni zastonj zaprl kitajski

cesar svojega cesarstva tujcem z 10.000 lijev¹⁾ (= 1000 ur) dolgim zidom; našo deželo so pa bogovi sami zaježili z veliko močnejšim morskim zidovjem. Da, zid bi bil nepremagljiv, ako ne bi odpirali naši knezi sami sovražnemu tujcu vrat na stežaj! Z njihovo pomočjo so vdrli tujci v naše ozemlje in skrajni čas je, da jih zapodimo in ohranimo tako Japonsko Japoncem. Ah, moj nečak, kako žalostno je pač na tem našem krasnem otoku Simo! Gotonski, Arimanski, Omuranski knez – bogovi naj jih kaznujejo! – so kristjani! Ves zahod in srednji del otoka posedujejo sovražni tujci. Pravkar ustanavljajo Nagasaki, mesto z luko, in napravljajo s tem široka vrata vorskem nasipu. Tu na vzhodu je dežela Bungo skoro popolnoma v njihovi oblasti; saj je celo moj lasten sin odpadel k njim in Sivan sam, moj soprog, se že popolnoma nagiba k temu, da bi sprejel njihov bogovom sovražen zakon.“

Oči kneginje se iskrè od sovraštva do krščanstva in glas ji zastane, ko to izpregovori. Sikatora zre skoraj prestrašen v to strastno obličje in kmalu nadaljuje kraljica: „Do sedaj se mi je posrečilo odvrniti ga od tega koraka. Če pa to stori, pri, Zin-Muju, božjem ustanovitelju našega kraljestva, se bo slabo končalo! Tako je torej tuja sila na našem otoku velika. Na sosednem otoku Sikoku so vlovili tozanskega kneza v svoje zanjke (seve si bo težko osvobodil svoje kra-

1) Lij je kitajska milja = ena desetina ure.

ljestvo po svojem javnem odpadu). In kar je najhujše, na glavnem otoku Niponu se predaja hrabri Šogun Nobunanga tujcem sam. On, ki naj bi bil kronski vojvoda mikada, ravno Šogun je pozabil na svoje dolžnosti in si je prilastil v zvezi s krščanskimi knezi vso oblast, ki jo je imel preje mikado! Ali ni tako, *Sikatora?“

„Da, prav tako je! Nobunanga je samovladar; nihče na Meakanskem dvoru ne vpraša več po mikadu; tuji učitelji so mu vse; jaz sam sem videl, kako jih je vodil z največjo prijaznostjo po svoji palači. Njegova prva soproga se je izpreobrnila; z bonci ravna jako poniževalno in že mnogo njihovih samostanov je zažgal. Toda zakaj mi praviš vse to?“

„Zakaj? Ali se ti nič ne dozdeva? Ti, prav ti si pozvan od bogov, da maščuješ tega Nobunanga, tega nezvestega kneza, in te sovražne tujce! — Čuj me do konca, potem govori. Vem, kaj hočeš reči: da si še deček in še nezrel za tako podjetje. Imaš prav; toda v treh, štirih letih postaneš mož in tako dolgo bodo trajale tudi priprave za to. Potrebno pa je, da se začneš že od danes naprej ž njimi pečati. Sredstva, s katerimi razpolagaš, so velika. Saj zapoveduje moj brat Sikatondono 30.000 vojakov; tekom enega leta ti bo služilo tudi tozansko kraljestvo, in da boš gospodoval tudi v bunškem kraljestvu in ne kdo izmed mojih sinov, zato bom skrbela jaz. Zapovedal boš vojski, ki bo štela 100.000 mož. In to še ni vse: Oklenili se te bodo bonci s svojimi neizmernimi zakladi, ljudstvo s svojo

trdno vero v stare bogove in večina knezov, ko jim enkrat zakličeš: „Za naše bogove in za našega mikada! Poraz izdajalskemu Šogunu in tujim goljufom!“ Ti boš pridobil mikadu zopet njegovo moč in boš mesto Nobunanga njegov zvesti kronski vojvoda in osvoboditelj Japonske od pretečega tujega jarma in vsi poznejši rodovi bodo slavili v svojih pesnih nečaka bunške kraljice! Ali ne, moj dečko? Ti li ne gori srce v hrabrih prsih?“

Strastna žena mu z vnetimi besedami narisala svoj načrt, in to ni bilo brez vpliva na srce mladeniča. Že hoče z navdušenjem privoliti; kar mu pridejo na misel besede krščanskega paža, da sam ni vedel kako, in bilo mu je kot bi stala pred njim ljubka podoba device z otrokom, ki jo je videl v krščanski kapeli. Zato reče mirno kraljici:

„Lepa hvala, dobra teta! Vse tvoje besede bom dobro premislil. Le eno oviro vidim, ki se mi nastavlja, da ne nastopim poti, katero mi kažeš.“

„In ta je?“

„Spoznanje, da je krščanska vera resnična.“

Kraljica obledi jeze in z zamolklim glasom reče: „Ha, če me še ti izdaš, potem pa gorje ti!“ Hoče še nadalje govoriti, toda približa se ji dvorna gospodična, ki ji zakliče:

„Gospa, kralj prihaja!“

* * *

5. Narava in milost.

Od Sikatorovega pogovora s kraljico je preteklo mnogo tednov in mladenič se še vedno ni odločil, ali naj sledi kraljičinemu nasvetu, ali naj se odpove klicu milosti, ki postaja od dne do dne močnejši.

Že prve dni po onem pogovoru naleti na sprehodu na slepega Tobijo. Vsede se k njemu in ga začne izpraševati o čudnem dogodku v kvanonskem gaju, o katerem mu je pravil paž Štefan. Slepec mu potrdi, da je dogodek resničen in da je ves ta čudež učinila moč sv. križa. Nato se začneta pogovarjati o krščanski religiji. Kraljevič trdi, da je že misel na Boga, ki umrje na križu, smešna; a slepec mu z ginljivimi besedami pojasni, da ni nevredno vzvišene ljubezni božje, da je Kristus iz usmiljenja do padlega človeštva sprejel nase človeško naravo in v nji s trpljenjem in smrtjo zadostil božji pravičnosti. To seže kraljeviču globoko v srce, dasi je še jako oddaljen od vere; toda vedno in vedno se še oglašča v njegovi duši vprašanje: „Ali je vse to res? Ali je res Bog umrl zame na križu? In če je vse to res, kaj mi je potem storiti iz ljubezni do takega Boga?“

Sikatora se je od tedaj večkrat shajal s slepcem in mu zastavil to in ono vprašanje o krščanski veri. Prav poseben vtis napravi nanj primera med krščanskim naukom o stvarjenju in smešnimi japonskimi bajkami o sedmih bogov, katerih eden je vrgel meč v zrak, na katerem

se je stekla kapljica vode in se izpremenila v glavni otok Japonske. Začel je resno proučavati, kaj uči krščanstvo; toda kraljica zve, da se shaja s slepcem, in ga skuša na vse načine ovirati. Začne se mu prilizovati in ga komaj spusti od sebe. Slika mu krasno bodočnost, ako jo posluša, in mladenič že vidi v svoji domišljiji, kako se vrača kot zmagovavec v glavno mesto, ki jo je osvojil prognanemu mikadu, kako ga slavi vse ljudstvo kot rešitelja domovine, in kako srečna je zopet svobodna Japonska. Več kot drugače se vadi v borenju in jahanju in se v kratkem času povspe do mojstra v tem. Tudi v streljanju s puško, ki mu jo je podaril kralj Sivan, se odlikuje. Potem zopet čepi nad starimi knjigami, v katerih bere o junakih svoje domovine, in oko se mu iskri od hrepenenja postati tudi tak junak.

Toda ima pa tudi ure, v katerih ga močno kliče milost božja. Kraljici se to dozdeva, zato sklene še o pravem času dobiti zaveznika, svojega brata Sikatondona, ki je po njenem nasvetu posinovil Sikatoro. Med deželami, katerim je zapovedoval ta mogočen knez, je bila tudi dežela Buigen, ki je mejila na deželo Bungo. Kraljica povabi tedaj svojega brata v Uzuki, in ko dospe ta z velikim spremstvom in z namenom ostati tu dalj časa na Sivanov dvor, mu pove kraljica, da se Sikatora nagiba h krščanstvu. Sikatondono se močno ujezi raditega, ker si v svojem namišljenem ponosu ne more misliti gršega zločina kakor odpada od japonskih šeg

k. tujim šegam. Takoj pokliče Sikatoro k sebi in mu začne žugati, da ga razdedini in zavrže, vtakne v ječo ali celo umori, če mu stori to sramoto. In ko mu hoče Sikatora ugovarjati, mu ne pusti priti do besede ter se šele nekoliko potolaži, ko mu mladenič slednjič zatrdi, da še ne misli resno na to, da bi postal kristjan.

Umljivo je torej, da se saj nekoliko časa Sikatora ni odzval klicu milosti, ker se je bal ujeziti svojega posinovnika, kateremu je dolžan tolike hvale. In stvar postane še nevarnejša, ko mu začne kazati kralj od dne do dne več naklonjenosti. Nekega dne torej vpraša Sika-tondona, kaj sodi on o krščanstvu.

„To je res zelo čuden nauk,“ odvrne kralj, „in vreden, da ga proučujemo kakor proučujemo to, kar so učili Konfucij in drugi inozemski modroslovci. Krščanski nravni zakon je čist, toda tako strog, da dvomim, se ga li more tudi izpolnjevati. Njegovi oznanjevalci, ki jih že 25 let natančno opazujem, ga pač s čudovito točnostjo izpolnjujejo; tudi japonski izpreobrnjenci ga vestno izpolnjujejo kot se mi dozdeva. Toda jaz dvomim, da bi bil prikladen Japoncem; naše nravi so preveč oddaljene od tega, kar se zahteva od kristjana. Na vsak način se nam bolj prilega nauk naših boncev; oni nam dovoljujejo vsak greh, da jim le damo veliko miloščine zanj.“

„Toda ali ni prav velika čistost in svetost krščanske religije dokaz njene resničnosti?“ vpraša Sikatora.

„Mogoče,“ odvrne kralj Sivan in zmigne z ramo. „Bil je čas, ko sem mislil na to in sem že skoraj sklenil, da se dam krstiti. Takrat sem bil še zelo mlad, ne stareji od tebe, in v taki dobi dela človek jako rad hitre sklepe. Slišal sem velikega Frančiška Ksaverija, ko je tako spretno in zgovorno zavračal naše najučenejše bonce; še danes se čudim nad njim in nad njegovo zgovornostjo. Ni mi bilo drugega mogoče nego na koncu izjaviti, da so načela krščanske religije dobra in pametna. Ko je pa začel tuji učenik siliti vame, naj zapustim bogove Japonske in se obrnem k njegovemu Bogu, sem mu odgovoril, da mi je to sedaj nemogoče, ker izgubim svoje kraljestvo, a sem mu obljubil, da bom ščitil njegove brate. In tedaj mi je odvrnil, da bo molil zame, da ne izgubim radi zemeljske krone nebeške krone, in se je poslovil od Japonske. Kmalu nato je baje umrl ta čudoviti mož na nekem otoku, ves zapuščen in v veliki revščini; kako je bilo pač to mogoče, da je poplačal njegov Bog, če je resničen, tako slabo svojega najzvestejšega služabnika?“

„Kristjani bodo rekli, da ga poplača v nebesih,“ odvrne kraljevič in dostavi: „Vendar se ne da tajiti, da uče naši bonci mnogo laži in bajk!“

„Prav gotovo — kdo naj jim veruje?“ zakliče Sivan. „A tudi kristjani uče marsikaj, kar se mi zdi abotno. Kratko: jaz se do tedaj še nisem odločil za nobeno religijo in hočem počakati, da zmaga ta ali ona. S tem, menim,

da ravnam tako kot se spodobi pametnemu knezu in svetujem ti, da tudi ti tako ravnaš. Pretežna večina japonskih knezov in ljudstva je še vedno budistov in tudi jaz se prištevam njihovemu številu. Nekaj knezov in kakih stotisoč Japoncev je pa kristjanov in Nobunanga sam jim gre javno na roke. Dobro, ako uvidim, da se je Japonska odločila za Kristusa, se dam takoj krstiti. Eden mojih sinov je krščen, drugi moli naše bogove — tako je preskrbljeno za gospodstvo moje hiše, naj zmaga potem tuji Bog ali domači žrtveniki.“

Te kraljeve besede niso nič kaj ugajale blagemu mladeniču; kraljičin nasvet se mu je bolj dopadel. Vendar so pa Sivanove besede prevpile glas milosti: „Če se Sivan še do sedaj ni prepričal o resničnosti krščanske vere, ko je slišal velikega Frančiška Ksaverija in občuje že 25 let s tujimi učeniki, potem mi ni treba več izgubljati časa, da se prepričam sam o resničnosti krščanstva,“ sklepa Sikatora. Seve on ne pomisli, da lahko hudobna volja otemni spoznanje uma in da je tudi med spoznanjem in vero še velikansk razloček, ker se zahteva za vero luč in moč od zgoraj. Tako se nagne k sklepu, da ostane še zvest starim bogovom.

To namigne tudi kraljici, ki ga vedno bolj prigovarja k izvršitvi njenega načrta. Najprvo naj obišče z njenimi in svojega mogočnega posinovnika priporočili vse knežje dvore, ki so sprti s Šogunom, da stopi ž njimi v prijateljsko zvezo. In kdo je bil sposobnejši za to od

Sikatore, ki si je znal pridobivati srca vseh s svojim viteškim nastopom.

Dušni boj v mladeniškem srcu je bil na videz končan. Toda glas milosti še ni utihnil. V misijonarski kapelici sta molila za njegovo izpreobrnjenje dva dečka pred podobo preblazene Device in čas milosti je prišel prej, nego sta si upala misliti dečka.

6. Paž Štefan.

Uzuški kraljevi grad je bil pristna japonska palača z neštevilom posameznih prostranih s stebri med seboj zvezanih poslopij, ki so se raztezala do morskega obrežja. Široke stopnjice so vodile od terase do terase. Na najspodnejši terasi so bile vojašnice za kakih 2000 konjenikov in hlevi za njihove konje; na srednji so stanovali na desni kraljevi sulicarji in lokostrelci, na levi različni uradniki, dvorni lakaji in paži. Na najvišjo teraso se je pa prišlo skozi vrata, kjer je bila stalna straža; tu je bila pravzaprav palača. Glavno poslopje je bilo le dvonadstropno, deloma celo enonadstropno kot druga poslopja. Tvorilo je nekak podolgast četverkotnik; spredaj je bila prostorna dvorana, v kateri so bili navadno častniki telesne straže in najvišji dvorni uradniki. Na desnem prostranem krilu je stanoval kralj s kraljeviči, na levem kraljica s kraljičinami. Zadaž pa je bila zopet veličastna dvorana, v katero se je prišlo lahko iz obeh kril. Po

tamošnjem običaju je bilo vse leseno a dragoceno zgrajeno. Nakitje so bile barvane in bogato pozlačene rezbarije, ki so predstavljale različne prizore iz japonske zgodovine. Dragocene svilene preproge s krasnim vezenjem so pa pokrivalle stene in lično spletene prostirače tla.

Izredno dične so bile kraljičine sobe, in oko se je komaj nagledalo vsega tega lepoticja. Sredi svojih služabnic je slonela kraljica, pred ogledalom in si skušala pomladiti z barvo svoj starikav obraz. Imenitne japonske gospe izgube mnogo ur pred zrcalom in si barvajo ustnice ter vihajo konce svojih obrvi navzgoraj.

Kraljica je bila danes slabe volje; že ko so ji služabnice napravljale s slonokoščenimi in z zlatom in biseri okrašenimi paličicami novo frizuro, jih je venomer zmerjala in celo tepla. Sedaj vrže čopič, s katerim si je barvala ustnice, ubogim deklinjam pred noge in jih zapodi vse iz sobe razun ene, ki trepetajoče čaka novih muk.

„No, Sima, ali ti nisem velela, da opazuj Sikatoro?“ vpraša kraljica. „Ali je bil že zopet kaj pri tujih boncih?“

„Ne, milostljiva gospa. Vojaka, ki sem ju s tvojim zlatom podkupila, sta vedno pazila nanj. Sikatora ni bil pri tujih boncih, ne v njihovi hiši in ne v krščanski pagodi. Krščanski bonci pa tudi niso bili pri njem. Toda gospa moja, tu je slepi čarovnik, ki je lansko leto s svojo čarovnijo prisilil Kvanonove duhove, da so napadli naše bonce; ta je včeraj dolgo govoril s kraljevičem.“

„Bogovi naj ga uničijo! Povej mi hitro, kar veš?“

„Gospa, včeraj zvečer, ko se je prikazal mesec na visokem nebu, je prišel eden onih dveh vojakov, ki pazita na kraljeviča, in mi namignil, naj grem ž njim. Rekel mi je, da je prišel ravnokar deček, ki vodi slepca, na dvor in je govoril z enim vaših pažev, ki je baje pričakoval Sikatoro. Potem je šel paž, —“

„Kateri pa je bil? Najbrže oni iz Funaja?“

„Gospa moja, tvoje oko je bistro kot orlovo! Iz cele vrste pažev si ga spoznala.“

„Že dolgo sem ga sumničila, da je kristjan. Le čakaj, občutil boš moje jezo in jezo bogov! Toda nadaljuj!“

„Nato gresta paž in deček k Sikatori in kmalu nato sta videla moja zaveznika, kako korakajo vsi trije po skrivnem potu raz griča. Vojaka jim sledita in vidita, da vstopijo v slepčevo stanovanje. Ko ostane eden na straži, me pride drugi poklicat in jaz se splazim v bližino slepčevega stanovanja ter prisluškujem, kar pri bogovih ni moja navada; mislila sem si takoj, da bo mnogo ležeče moji gospe na tem, da zve kaj o tem pogovoru.“

„Kaj so pa govorili ti brezbožneži?“

„O gospa, mnogo zlobnega. Jaz sem ždela tik odprtega okna, v katero so sijali lunini žarki; zakrivalo me je neko grmovje. Tako sem slišala vsako besedo in videla vsako kretnjo navzočih. Razun Sikatore in obeh dečkov je bil v sobi le še slepec. Ko sem prišla k oknu, je

govoril ravno slepec in preklinjal vse naše bogove; dejal je, da so sami vragi. Gospa moja, ti mi daš gotovo zlata v dar, ko ti ponavljam besede, ki sem jih slišala. — Sikatora ni bil istega mnenja kakor slepec in mu je ugovarjal. Ne morem ti povedati vseh onih prebranih ugovorov, ki mu jih je zastavil; toda nečesa se pa dobro spominjam: trdil je, da podkupuje njegov nauk temelj Japonske, ko je mikado raditega njen vladar, ker je iz rodu solnčnega boga.“

„Izvrstno! Sikatora še ni izgubljen! In kaj mu je odvrnil slepi bogokletnež?“

„Gospa, začel mu je praviti o nekem božjem sinu, ki je prišel na svet, da naredi iz vseh ljudi prave otroke božje, in o neki čarovniški kopelji, iz katere gredô vsi na novo prerajeni, in o nekem čarovniškem kruhu, ki jim podeljuje večno življenje. Da, bil je tako drzen, da je trdil, on sam in oba dečka so postali po tej čarovniški kopelji otroci božji in je začel prigovarjati kraljeviču, naj se posluži tudi on tega sredstva. Seveda se mora prej odpovedati vsem bogovom Japonske. Nato mu odvrne Sikatora, da po tem nauku bi bil vsak berač otrok božji in bi dosledno prenehala vsaka oblast. Slepec mu pa reče, da kristjani pripoznavajo višjo oblast nad seboj, ker je to volja božja, in mu pove dolgo zgodbo, kako so pred kakimi 1500 leti kristjani vendar ostali zvesti svojim hudobnim cesarjem, dasi so jih ti grozovito preganjali.“

„Bomo videli, kako znajo biti pokorni kristjani! Kaj se je zgodilo potem?“

„Slepec podari končno kraljeviču knjigo in ga prosi, naj pridno prebira v njej. V tej knjigi je ves krščanski nauk in če česa ne razume, naj prosi Boga za razsvetljenje in tudi paža — zovejo ga Štefana — ali še bolje japonskega pomočnika tujih boncev, ki je prevel to knjigo na naš jezik, naj ga podučje. Sam odpotuje danes v Tozo h kralju Pavlu. Slednjič izreče slepec še veselo nado, da se snide po svojem povratku iz Toze s kraljevičem kot z otrokom božjim. Nato sta se ločila. To je vse, gospa!“

„Slepi berač bo tozanskemu norcu lahko veliko pomagal,“ se roga kraljica. „Je že dobro, Sima. Pokliči mi še Sikatoro!“

„Milostljiva gospa, kraljevič je danes na vse zgodaj odjezdil s kraljem in 30 lovci v gore na lov. Kakor sem slišala, se vrnejo šele jutri zvečer.“

„Že res, jaz sem to popolnoma pozabila. Tem bolje. Pokliči mi takoj tega prokletega paža in ukaži tudi Ratikuju, naj bo pripravljen z enim svojih hlapcev, ker bo gotovo kaj opravila!“

„Milostljiva gospa, ali ga hočeš umoriti?“

„To te nič ne briga! le glej, da me ne ujeziš!“

Deklina izgine iz kraljičine sobe in komaj preteče nekaj minut, že stoji deček pred svojo gospo. Bil je nekoliko bled, ker način, kako ga je poklicala Sima, ni obetal nič kaj dobrega. Pol v strahu in pol v veselju pričakuje, kar se ima ravnokar izvršiti. Pripravljal se je že z molitvijo na to in tudi sedaj mu šepečejo nje-

gove ustnice češčenomarijo, njegove nedolžne oči se pa ozrejo vprašajoče kraljici v obraz, ko vstopi. Nato se vrže po običaju na tla, se dotakne s čelom prostirače in poklekne na kraljičin ukaz nekoliko proč od nje na kolena.

„Tvoji starši so ti že umrli, kaj ne?“ začne kraljica s hinavsko prijaznostjo.

„Da, milostljiva gospa, umrli so, ko je bil tvoj služabnik še prav majhno dete. Moj oče so padli v boju proti Sacumaju in moja mati niso živeli več dolgo po tem.“

„Tedaj hočem biti jaz tvoja mati, seve s tem pogojem, da zasluži tvoje obnašanje tako milost. Pojdi sedaj k boncem in mi prinesi eno onih zlatih lisic, da darujeva skupno Inariju, varihu žitnih polj!“

„O gospa, tega ne smem storiti in tega tudi ne storim!“

„Kaj čujem!“ zakliče kraljica z resnim obrazom. „Pri tej priči mi prinesi zlato lisico!“

„Ne smem, milostljiva gospa. Jaz sem kristjan in ne smem darovati malikom,“ odvrne deček odločno.

„Kaj, ti mi kljubuješ! Ti nočeš izpolniti povelja svoje kraljice? Ali veš, kaj storim lahko, ako si mi nepokoren?“

„Ti me daš lahko pretepsti,“ odgovori Štefan s solzami v očeh. „Toda tudi mojega Gospoda in Boga so zame bičali in križali.“

„Pfuj tak bog, ki je visel na križu!“ zakliče kraljica polna zaničevanja. „Jaz te ne dam ne le bičati, jaz te dam tudi križati kot tvojega boga.“

„Bičaj me, križaj me, samo ne psuj ljubega Izveličarja, ki je tudi zate umrl na križu!“ odvrne deček in skoči poln svete jeze iz tal, kjer je klečal. Z žarečimi očmi in s povzdignjeno roko zakliče: „Jaz vem, da sovražiš njega in njegove služabnike. Toda varuj se! On pride enkrat s svetim križem nad oblaki z vso močjo in slavo in izroči vse svoje sovražnike večni smrti in peklenskemu ognju!“

Kraljica obledi, njen obraz se ji zategne in smrtnonosni pogledi ji švigajo iz oči. Trdo sklene svoje roke in zakriči: „Na pomoč! Sima, Oza in vse druge! Glejte,“ reče služabnicam ki pridre prestrašene v sobo, „glejte, tako daleč je prišlo s temi kristjani, da ta deček ne le ne odreka pokorščine bunški kraljici, marveč ji celo grozi z peklenkim ognjem! Vi ste priče, kako nastopa proti svoji kraljici! Da, jaz mislim, da me hoče celo umoriti. Hitro, Sima, pokliči mi mojega prvorojenca Joscimona in naroči Ratikuju, naj bo pripravljen s svojimi hlapci v predsobi.“

Mnogo pažev in drugih služabnikov je prišlo v sobo pri nastalem hrupu. Na kraljičin ukaz primejo dečka in mu zvežejo roke. Nekaj trenutkov pozneje pridrvi kraljevič Joscimon v sobo težko dihajoč. Mladenič je bil zelo slabe pameti kot je razodeval že njegov plašljiv pogled. Hude strasti so polegtega njegovo voljo jako oslabile in so zapuščale svoje sledi na bledem obličju. „Kaj čujem?“ začne kričati. „Upor? Mati, umoriti te hočejo? Kdo pa? Ha, ta predrzneš, ki me je

zadnjič tako zaničljivo gledal, ko sem popil Inariju v čast nekoliko preveč svetega rižovega žganja.“

„Joscimon, maščuj svojo mater! Ta zlobnež mi je odpovedal pokorščino, mi grozil s smrtjo in preklinjal naše bogove,“ reče kraljica in glas se ji trese od jeze.

Ubogi paž stoji sredi dvorjanov med kraljico in njenim sinom kot ovca med volkovi. Zamanj se trudi dvigniti svoje zvezane ročice, da bi prosil usmiljenja, zamanj prosijo njegove solzne oči milosti. Ko se pa hoče braniti, ga udari surovi Joscimon s pestjo v obraz, da mu takoj priteče kri iz ust in nosa. „Kaj?“ zakriči kraljevič, „ti hočeč razupiti mojo mater za lažnjivko? Kje je Ratiku? Kje ima svoje palice? Semkaj! Naredite mu prostor! Tu pred kraljičinimi očmi naj dobi fantič prvi odbitek, ne, hahaha, svoj prvi zadatek!“

Krvnik pristopi in položi paža na tla na obraz. Nato vzamejo on in njegovi pomočniki tanke palice v roke in čakajo, da ukaže Joscimon, kdaj naj začnô.

„Še en trenutek!“ zakliče kraljica. „Fantič, da spoznaš, kako sem dobra, ti odpustim kazen, če se takoj odpoveš tuji veri in daruješ našim bogovom.“

„Raje umrjem!“ reče Štefan.

„Vendar boš saj takoj izvršil moj ukaz in prinesel sveto lisico?“

„Ne smem!“

„Začnite!“ se oglasita hkrati Joscimon in kraljica. In palice začnô žvižgati po hrbtu ubo-

zega dečka, ki ječi tiho pod krutimi udarci in se krivi od bolesti. Obenem pa moli za moč in stanovitnost in se spomni svojega variha sv. Štefana. In iz njegovega srca in njegovih ust prikipi prošnja za svoje mučitelje k Bogu: „Gospod, odpusti jim, saj ne vedô, kaj delajo!“ Nehote prenehajo rabelji in se ozrô na kraljico.

„Ali boš prinesel sedaj Inarijevo lisico?“ ga vpraša kraljica vnovič. Toda deček zmaje le z glavo in nadaljuje svojo molitev in zopet zažvižgajo palice v zraku in ne nehajo prej, dokler ne utihne polagoma ječanje mučenčeveo.

„Saj ga umorite,“ pripomni slednjič boječe polegstoječi dvorni uradnik krvnikom. „Ej kaj, saj se le hlina,“ odvrne surovi Joscimon. „Toda za danes naj bo dovolj; jutri, ko bo zopet čil, naj umrje na križu. Medtem ga spravite v vojaško jetnišnico in glejte, da ne uide. Saj bi lahko že zdavnaj nekaj kristjanov križali ali zažgali drugim v svarilo; kajti to so podleži in državni izdajice. Moj oče je predober s to sodrgo; toda mati, midva jim že pokaževa, kako se kaznuje nepokorščina! V ječo ž njim!“

Krvniki odnesô onemoglega in vsega raztolčenega dečka iz sobe. Priče tega prizora se pa odstranijo z najraznovrstnejšimi občutki v svojih dušah.

7. Lov.

Ko je ležal Štefan nezavesten na kupu rižove slame v temni ječi, se je veselil Sikatora v kraljevem spremstvu na lovu in hodil za divjačino po hribih in dolinah. Lov se je pričel s sokoli. Še dandanes je ta način lova na Japonskem običajen in zelo priljubljen, kakor je bil pri nas v srednjem veku. Seveda še bolj navaden je bil v 16. veku, ko je bilo sokolarstvo del vzgoje princev in višjega plemstva; saj imajo Japonci v svojem jeziku spisano celo delo o vzgoji sokolov in lovu s sokoli, ki obsega 72 zvezkov.

Lovska družba je prijezdila najpreje k malemu jezeru, katerega obrežje je bilo poraščeno z visokim trstjem; tu je bilo navadno tudi mnogo močvirnih in vodnih tic. Kralj Sivan, njegov gost Sikatondono, Sikatora in imeniitnejši gospodje kraljevega dvora so obstali s svojimi konji na robu gozdička; med njimi in med obrežjem se je razprostiral širok travnik, na katerem naj bi se pričel lov takoj, ko bodo prepodili gonjači tice.

„Bodite pripravljeni!“ reče kralj. „Ko pridejo gonjači s čolni do trstja, se prične takoj lov.“

Gospodje vzamejo iz rok svojih služabnikov sokole in jih posade vsak svojega na levo roko. Sikatorov sokol je izredno lep; nejevoljen razprostira svoje rdečkastorjave in črnoobrobljene peruti. „Ha, buc,“ reče kraljevič in ga pogladi po hrbtu, „ali jih že slišiš, kako gagajo in žvižgajo? To je bila bobnarica, a ta ni zate. Zate so le ponosne kraljeve tice. Tu so divje

race — pusti jih, naj beže! Toda čuj — ali ni to ibis (ali gavec)?¹⁾ Zapomni si ga dobro; glavo ima rdečo in bel čop, kljun pa dolg, zakrivljen in vijoličast!“

Kmalu se dvigne iz močvirja jata divjih rac in zleti črez travnik in gozd v drugo močvirje, ki je višje od tega. Takoj nato se zasliši od jezera sem tenak pisk. „Gonjači so že na svojem mestu,“ reče kralj. „Sedaj, Sikatora, pokaži svojo izurjenost!“ Po teh besedah zatrobi z malim zlatim rožičkom in glas se še ne razgubi, že se zasliši od jezera sem glasen krik; hkrati uderô od obrežja gonjači s psi, ki so jih odvezali, v trstevje od leve in od desne in povzročé velikansk hrup. Cele jate tic se dvignejo iz močvirja v zrak in začnô kričati. Neodločno letajo nad jezerom in travnikom; toda gonjači v čolnih jih zapode s krikom in vikom od jezera in tice jo uberô po isti poti kot prej divje race. Ko pride glavna jata nekako do srede travnika, da kralj drugo znamenje in iz gozda pridrve jezdeci, ki so bili tamkaj skriti. Komaj zagledajo tice novega sovražnika, že se hočejo zopet obrniti; toda pasje lajanje in vpitje in kričanje gonjačev jih preplaši tako, da neodločne fofotajo semtertja. Zmešnjava postane še večja, ko spuste lovci svoje sokole kar tjavendan. Sokol na Sikatorovi roki zasliši vpitje drugih sokolov in postane tako nemiren, da ga kraljevič komaj kroti; s perut-

1) Ibis je čaplja, ki živi ob reki Nilu in so jo častili Egipčani po božje.

nicami začne biti okolu sebe in majati z glavo, da se zasliši zvonček, ki visi na njegovi čepici.

„Le miren bodi, buc!“ reče kraljevič. „Saj še ni plena, ki bi bil vreden tebe. Nekaj žličark in bobnaric, za katere se potegujejo tvoji bratje, še vedno lahko dobiš. Toda glej, kaj se pa tu dviga počasi iz močvirja? Tega ptiča pa le vzemi na piko, buc; glej, kako se mu leskeče njegovo belo perje.“

Pri teh besedah odpne Sikatora sokolu verižico, mu vzame čepico raz glavo in ga vrže visoko v zrak. Nekaj trenutkov leta sokol nemirno semtertja, nato pa obrne vso svojo pozornost na ibisa, ki skuša s hitrim in močnim fofotanjem ubežati. Kot bi trenil zleti sokol višje v zrak; ibis opazi sovražnika in zleti tudi višje. Nekaj časa leta sokol nad ibisom, ibis pa pod njim; slednjič se spusti z glasnim krikom nanj. Ibis obrne svoj dolg vrat proti sovražniku in ga hoče s svojim ostrim kljunom odbiti od sebe; toda sokol ga prehití in čaplja se zvrne s krvavečo glavo na tla. Predno jih pa doseže, jo ulovi Sikatora z roko, kar so delali le najizurjenejši lovci.

„Živijo!“ mu zakliče kralj. „Ti delaš vso čast svojemu učitelju Sikatondonu. Ravno o pravem času si izpustil sokola in si mojstrsko ujel plen. Glej tu lete divje gosi. Pokaži še, kako si izurjen v metanju puščic!“

„To so labodi,“ opomni Sikatora. „Te sme loviti pravzaprav le mikado.“

„Šogun jih tudi lovi,“ odvrne Sivan. „In kar dela Šogun na Niponu, to sme menda tudi bunški kralj v svojem kraljestvu.“

„V vašem imenu torej,“ reče kraljevič in vzame dve puščici iz svojega tula. Eno vtakne med zobe, drugo napne na lok. Močno potegne tetivo in pomeri. Puščica zleti in tica se zvrne zadeta v prsi na tla. Toda predno jih doseže, prileti že druga puščica, ki zadene drugo tico v vrat.

To mojstrsko delo pohvali glasno vsa lovska družba. Kraljevič skoči raz konja, pobere obe težki tici in ju prinese z ibisom vred pred kralja. „Kralj,“ reče veselo, „dovoli, da ti daruje tvoj hvaležni služabnik te prvine svoje lovske sreče! Kakor upam, zasije še enkrat oni dan, kateri ne bom meril na neoborožene tice ampak na tvoje sovražnike. Da bi tudi te tako dobro zadel!“

Sivan je ves presenečen nad to izredno kraljevičevo spretnostjo in nad njegovo fino dostojnostjo, s katero mu daruje svoj plen. Zopet se mu vsili slika svojega prvorojenca, katerega sirovo nravo in slabo nadarjenost primerja z resnično knežjimi lastnostmi Sikatore, in sklep, ki ga nosi že dalj časa v srcu; toda za sedaj reče le: „Hvala ti, Sikatora! Ti si izprosiš te dni od mene lahko kako posebno milost, ta lov naj se pa vknjiži med najznamenitejše kraljeve love!“

Lov se nadaljuje in Sikatora še mnogokrat pokaže svojo umetnost v jahanju in streljanju.

Tako ustreli s svojim lokom n. pr. v polnem diru bežečo lisico, ki je ne more zadeti noben lovec.

Zvečer se odpočije družba v krasni dolinici, kjer so postavili kraljev prenosni paviljon¹⁾ ob robu bistrega potočka. Pri pojedini, kjer je le najodličnejša gospoda kraljevega dvora, odlikuje Sivan Sikatoro vedno prav posebno. V teku govora pa vpraša Joziho, svojega kancelarja, prijaznega možička, ki zna dobro vse postave Japonske na pamet, ali mu je znan kak slučaj, da bi daroval kak japonski knez svoje kraljestvo brez ozira na najbližje telesne dediče tujcu. Dvorjani pazno poslušajo; in Joziha odvrne, da se je že večkrat zgodilo kaj takega, ter mu navede nekaj slučajev. Pripomni pa, da je to dovoljeno le tedaj, če so dediči telesno ali нравno oslabei in torej nesposobni za vladanje; tedaj je pa to tudi sveta dolžnost vsakega kneza, ki mora pred vsem skrbeti za splošen blagor svojega ljudstva.

Po obedu odpusti kralj vse razun Sikaton-dona in Sikatore. S tema se vsede pred paviljon v senco košate platane, ki raztezava svoje veje črez potoček. „Brat moj,“ začne obrnjen k svojemu gostu, „tvoj sin Sikatora me je danes močno vzradostil. Jaz ti hočem tedaj povedati sklep, ki ga že dalj časa nosim v srcu; Sikatora naj pa sedaj molči in le posluša ter si dobro ohrani v spominu, kar bo slišal. Jaz sem sklenil, da ne podeduje moje krone ne Joscimon, ki tega ni vreden, ne moj drugorojenec, ki je

1) Vitna lopa.

kristjan, ampak Sikatora. Tudi Tozo naj dobi, in ker postane tudi tvoj dedič, postane najmočnejši knez teh krasnih otokov, ki bo imel v rokah usodo Japonske. Le en pogoj ti stavim,“ reče slednjič kraljeviču, „ki ti ga nalaga politična razsodnost: kristjan sedaj ne smeš postati.“

„Vrzi se pred kralja, moj sin, in se mu zahvali za to velikansko naklonjenost!“ zakliče Sikaton-dono ves vesel. „Kristjan ne sme nikdar postati, nikoli in nikdar — raji ga vidim takoj mrtvega nego na kolenih pred razpelom!“

Sikatora poklekne in poljubi kraljevo roko; a kaka obljuba mu ne pride čez ustnice. Pozno zvečer ga pa da Sivan še enkrat poklicati k sebi in mu reče:

„Dobro me razumi! Jaz nisem rekel, da se ne smeš dati nikdar krstiti, samo sedaj ne smeš postati kristjan. Pozneje lahko, ko boš enkrat imel moč v rokah in si pridobil ljubezen svojih podanikov; samo sedaj ne. Drugače se ti lahko zgodi tako kot tozanskemu knezu, ki je z mojimi četami sicer osvobodil svoje kraljestvo, a so ga bonci zopet zapodili, ko je javno branil kristjane. Jaz vem, da premišljaš mnogo o tem, da bi zapustil bogove Japonske, in jaz tudi ne zahtevam od tebe, da veruješ vanje; poznam ono malo knjižico, v kateri si ravnokar čital, in pripoznavam, da je njena vsebina desetkrat pametnejša nego nauk naših boncev; toda kot umen in razborit knez se ne smeš dati sedaj krstiti. Ti za enkrat ne smeš več občevati s slepcem in po njem in funajskem pažu s tujimi

učeniki. — Pojdi sedaj v svoj šotor in se odpočij! Glej, kako lepo zahaja solnce? Kako krasna, kako bogata dežela leži pod našimi nogami, ki jo razsvetljujejo zlati žarki v slovo! Glej te hribe in doline, te ravnine in to mirno morje — vsa ta krasota bo kmalu tvoja last. Bodi pameten! Sedaj pa lahko noč,* moj sin! Spavaj sladko!“

Globoko ganjen koraka mladenič proti svojemu šotoru. Celo noč se mu vsiljujejo besede, ki jih je bral v slepčevi knjižici: „To vse ti dam, ako padeš pred me in me moliš.“ Toda izkušnjava je prehuda. „Saj zahteva, da se le sedaj ne dam krstiti,“ reče mladenič sam pri sebi in sklene izvršiti to. Proti jutru šele na lahno zaspi. Sanja se mu, da je na lovu. Divja zver, ki jo zasleduje po hribih in dolinah, je pol lisica in pol orel. In ko se ji približa, izgine in pred njim stoji paž Štefan, ki drži v eni roki visok svilen klobuk Šoguna, v drugi pa trnjevo krono. „Izberi si!“ mu reče paž. Smeje se seže po klobuku, prime pa prestrašen v trnjev venec in se zbudi. Sanje so bile tako žive, da se mu celo zdi, da še čuti bolečine v roki.

* * *

8. Kraljevič Sebastijan.

Ko se je Štefan po grozovitem mučenju zopet zavedal, je ležal na trdem ležišču v ječi

na kupu rižove slame. Trajalo je nekaj časa, da se je zavedal vsega, kar se je zgodilo ž njim. Okolu njega je bila tema; ko tipa okoli, začuti kmalu slamo in steno, in ko hoče vstati, zadene z glavo v strop ozke in nizke temnice. Vsi udje ga bole, zlasti pa začuti v grlu hudo žejo. Sedaj šele se spomni na dogodke pretečnega dne, na kraljičin ukaz in njeno jezo, ko je ni slušal, in na grozne udarce. Tudi to se mu dozdeva, da ga je Joscimon obsodil k smrti na križu; vendar se tega ne more jasno spominjati. Toda sladak mir mu napolnjuje srce pri teh mislih; izkreno se zahvali Bogu za to, da je mogel zanj nekaj pretrpeti, in ga prosi pomoči za zadnji boj.

Žeja ga slednjič prisili, da začne iskati, li ni kje kak vrč z vodo; in res ga najde. Že ga nese k ustnjicam, kar se domisli, da mu mogoče misijonarji še pred smrtjo prinesô sv. obhajilo, in takoj postavi vrč nazaj na tla. Nato posluša in zdi se mu, da sliši zunaj korake, ter začne klicati. Čez nekaj časa se odprô vrata.

V ječo stopi ječar, star mož, in skozi pol odprta vrata se prikrade nekoliko svetlobe, da more prišlec videti jetnika saj za silo. „Oho,“ začne takoj, „tiček je že na nogah! Da, da, tako se godi vsem paglavcem, če postanejo predrzni! Zakaj si se pa zoperstavljaj kraljici in Joscimonu? Svetujem ti, prosi ju sedaj lepo odpuščanja, in ko pride kraljevič sémkaj, ti mogoče odpusti križanje. Ali naj ti pa prinesem ostro

bodalce, da si preparaš trebuh?¹⁾ Ker si sin plemenitašev, se to zate bolj spodobi nego smrt na križu.“

„Dobri, stari Kuza, ti ne veš, kaj govoričiš. Samomor je gnjev, smrt na križu pa čast za kristjana. Ker pa moram vendar umreti, mi ne boš odrekel moje zadnje prošnje. Pošlji enega tvojih vnukov k tujim učnikom in jim reci, da prosim enega izmed njih, naj mi prinese kruh življenja.“

Ječar se da šele po dolgih prošnjah pogovoriti in pošlje svojega vnuka k misijonarjem; reče pa, da malo upa, da jih bo pustil Joscimon v ječo. Nato postavi skledico z rižom poleg ležišča ubozega dečka in zaklene zopet vrata za seboj. Štefan pa čaka uro za uro, a od nikjer ni duhovnika z zaželenim kruhom življenja.

Že prejšnji dan je zbral o. Kabral svoje sobrate, ko je zvedel Štefanov dogodek, in se posvetoval ž njimi, kaj naj se stori. To je bil prvi slučaj, da so javno nastopili proti kristjanom v kraljestvu Bungo, in misijonarji sklenejo napeti vse svoje sile, da ne nastane iz te iskre požar, ki bi uničil ves njihov sad. Zato pošljejo jadrnika h kraljeviču Sebastijanu, ki je živel po svojem izpreobrnjenju zapuščen od dvora v dan hoda oddaljenem gradu, katerega mu je dal kralj. „Jaz menim, da ne bo Sivan prelomil svoje besede, ki jo je dal sv. Frančišku Ksaveriju, in ne bo dopustil križanja,“ reče o. Kabral. „Toda

,1) To zovejo Japonci hara-kiri.

ta Joscimon in njegova mati, ki sovraži kristjane iz dna svoje duše, ta dva sta sposobna za vse. Upam pa, da bo kraljevič Sebastijan že brzdal svojega malovrednega brata do kraljevega prihoda. Jaz sam grem na pot, po kateri mora priti kralj jutri zvečer, in ga opomnim na njegovo obljubo.“

Rečeno, storjeno. Eden onih jadrnikov, ki še dandanes slavijo na Japonskem vsled svoje čudovite hitrosti, ponese kraljeviču Sebastijanu pismo o. Kabrala in se vrne že opoldne prihodnega dne s kraljevičem, ki je v spremstvu le dveh služabnikov, na svojem konju k misijonarjem. Skoraj istočasno pride iz gradu ječarjev vnuk s prošnjo Štefanovo, naj mu ponesejo nebeški kruh. Deček pove tudi, da je Joscimon ukazal pripraviti križ na morskem obrežju. „Popil je tudi veliko svetega sakija,“ reče končno deček, „in je zelo zdražljiv.“

„Ravno o pravem času ste prišli,“ reče o. Kabral kraljeviču. „Najbolje je, če gremo takoj v grad. Z vašim posredovanjem upam priti v ječo, kar sem poskušal včeraj in danes brez uspeha. Vi storite potem vse, kar vam bo mogoče, da se prepreči ta zločin. Jaz pa vzamem seboj sveto popotnico za našega ubozega Štefana.“

Takoj gre o. Kabral v kapelico, pomoli nekoliko pred oltarjem, odpre nato tabernakelj in dene sveto hostijo v pozlačeno pušico, ki jo skrije pod obleko. Nato korakata moža molče proti gradu in molita tiho nevidnega Boga, ki ga nese duhovnik skritega pod podobo kruha. Straža pri prvih vratih hoče zabraniti vstop mi-

sijonarju, ker je ta izrečno prepovedan tujim boncem; toda kraljevič reče, da prevzame vso odgovornost nase, in oba gresta skupaj po stopnjicah naravnost v ječo. In tudi stari Kuza se ne upa ugovarjati, ko zahteva kraljevič, naj jima odpre vrata v ječo.

Ko vstopita v temnico, dobita paža jako slabega na ležišču. Tu je ležal v hudi mrzlici cele ure in čakal, kdaj pride duhovnik, ter goreče molil. Njegova prva beseda, ki jo izreče s slabim glasom, je: „Oh oče, ali prinašate kruh nebeški?“ in ko mu misijonar prikima, vstane deček z velikim naporom iz ležišča in se vrže na kolena pred Izveličarjem, ki ga nosi duhovnik. „Jaz sem še tešč,“ reče nato; „nisem poskusil niti kapljice vode, le da bi mogel sprejeti mojega Gospoda. Zdaj rad umrjem.“

Na duhovnikov migljaj se odstrani kraljevič in Štefan se izpove. To je kmalu storjeno. Nato sprejme z veliko pobožnostjo telo našega Gospoda, kraljevič Sebastijan pa poklekne globoko ganjen na kup slame in moli konfiteor. Po svetem opraviilu ostaneta oba še nekaj časa pri Štefanu, ki daruje svoje življenje Bogu poln nebeške tolažbe. Solze teko obema po licih. Kmalu pa opomni o. Kabral, da je čas, da se oddaljita. Oba prosita še dečka, naj moli za nju, če sprejme Gospod res dar, ki mu ga prinaša. In deček reče: „Za vse bom molil, tudi za kralja in za blagega Sikatoro, in celo za Joscimona in njegovo mater, da se jih usmili Bog. Vi pa molite tudi zame! Oče, dajte mi svoj blagoslov! In če

me ne umore, se spomnite tega, kar sem vas zadnjič prosil.“

„Jaz te že sedaj sprejemem v družbo Jezusovo,^a mu odvrne o. Kabral in ga zapusti s kraljevičem, da pohiti z enim svojih drugov kralju nasproti. Kraljevič Sebastijan pa skuša najprej pregovoriti starega Kuzo, da pripravi jetniku v svojem stanovanju boljše ležišče in pokliče zdravnika, ki naj mu obveže rane. Ječar zmaje z glavo in noče od začetka ničesar slišati o tem; kaj takega se še ni čulo na Japonskem, reče začudeno, da bi se skrbelo toliko za obsojenca in kaj naj koristi vsa zdravniška umetnost, ko pa pripravlja Ratiku že križ za svojeglavnega paža, ki se je predrznil kljubovati kraljici.

Slednjič se da vendar pregovoriti stari Kuza z zlatom in obljubo, da prevzame kraljevič vso odgovornost nase nasproti Joscimonu, in da paža v bolj zračno temnico z mehkejšim ležiščem in boljšo hrano. Nato pokliče kraljevič po ječarjevem vnuku krvnika Ratikuja, ki pride šele po nemalem obotavljanju. A njegov obraz takoj razodeva, da ne bo toliko pristopen prošnjam Sebastijanovim. In na vprašanje, ali ima res povelje od Joscimona križati paža, mu odvrne nejevoljno: „Križ že stoji in predno solnce zaide, mora umreti ta svojeglavnež.“

„Ne, on ne sme prej umreti, dokler ne potrdi moj oče, ki ga pričakujemo danes od lova, razsodbe mojega brata.“

Ratiku zmaje z ramo in reče: „Kraljevič, vaš starejši brat ukazuje!“

„Toda obsodba je popolnoma krivična in Joscimon je ravnal v pijanosti.“

„O tem Ratiku ne sme razmišljati. On stori, kar se mu ukaže. Od kdaj pa sme na Japonskem služabnik soditi svojega gospodarja? Razuntenga je deček preklinjal naše bogove in žugal kraljici s smrtjo.“

„S smrtjo ji je žugal?“

„Da, gospod, in še celo z večno smrtjo, in tako je popolnoma upravičeno, da ga križamo. Resnično, jaz sem še nedolženejši po vsej pravici spravl iz tega sveta.“

Kraljevič Sebastijan uvidi, da ni mogoče ničesar opraviti pri tem možu. Ponudi mu denarja, da najde saj sredstvo, s katerim lahko zavleče celo stvar in izvrši obsodbo šele tedaj, ko se vrne kralj. A tudi v to se noče na noben način spuščati mož, ki sovraži kritjane in bi se rad že enkrat maščeval nad njimi. „Križ že stoji,“ ponavlja venomer. „Sulica, ki naj prebode prsi obsojenčevi, je že nabrušena; kaj je treba še več? Govorite z Joscimonom! Ako Joscimon ne ukaže kaj družega, umrje deček, ko zaide zadnji solčni žarek za gorami!“

Sebastijan sklene iti k svojemu bratu in svoji materi, dasi nima mnogo upanja, da bi spametoval pijanca. Ratiku se pa ozre jezno na odhajajočega kraljeviča. „Pazi se!“ reče sam pri sebi. „Ko nastopi Joscimon dedščino svojega očeta, ne bo bolj stalna tvoja glava kot so stalne glave drugih kristjanov. No, potem bom imel mnogo dela!“

Težkega srca stopa Sebastijan po širokih stopnicah v preddvorano kraljeve palače. Častnik telesne straže mu stopi nasproti in ga nagovori: „Kraljevič, svetujem vam, zapustite grad! Vaš brat je take volje, da niste več varni svojega življenja pred njim.“

„Tem nujnejša je moja navzočnost. Od kdaj pa smo tako daleč na bunškem dvoru, da bi moral bežati celo sin kralja tega dvora? Vaša dolžnost je, da preprečite s silo mojemu bratu, ki ni več pri pravi pameti, izvršitev njegovih grozovitosti. Odgovornost sprejemem jaz nase. Se li lahko zanesete na telesno stražo?“

Častnik zmaje z glavo in reče: „Ne vem; menim, da ne. Bili so tu bonci in so zahtevali v Inarijevem imenu paževo življenje.“

„Tedaj moram k materi,“ reče kraljevič Sebastijan. Tu pa pride po stranskem hodniku, ki vodi v kraljičine sobe, Joscimon s svojimi vinskimi bratci. En sam pogled v zabuhli obraz in v mokre oči svojega brata pouči Sebastijana, da bi bilo sedaj zamanj zgubiti le besede z bratom. Zato hoče kar mimo njega; toda Joscimon ga prime za roko in zakriči: „Oho, bratec, tudi ti tu? Hočeš tudi ti videti, kako bomo križali krščanskega paža? Le pojdi z nami. Jaz porečem krvniku Ratikuju, naj ne čaka dalje, da ne pride oče in mi ne pokvari vsega veselja.“

„Joscimon, jaz prihajam pravkar s prošnjo, da počakaš očeta. Godilo se ti bo slabo, ako daš v njegovi nenavzočnosti koga umoriti.“

„Kaj? ti mi pretiš? Bratec, ti si tudi eden izmed izdajavcev naših bogov. Čuvaj se, da ne zahteva tvoje glave Inari ali Haciman ali kdo drugi naših bogov. Pri božjem Zin-muju, jaz bi te še danes z veliko radostjo obglavil!“

„Tako zloben pa vendar nisi, bratec! Izpusti me vendar, da grem k materi!“

„No, pa pojdi k materi, kakor želiš. Jaz grem pa h Ratikuju in potem k pažu, ali slišiš, da ga križamo, križamo!“

* * *

9. Odločitev.

Kraljica ne sprejme nič kaj milostljivo kraljeviča Sebastijana. Sovraži ga, ker je postal nezvest japonski religiji in se dal krstiti, in sovraži ga tembolj, ker ji je prekrizal vse načrte, ki naj jih sedaj izpolni Sikatora. Za paževo življenje noče ganiti niti prsta; to je Joscimonova stvar, ki zastopa kralja v njegovi nenavzočnosti povsodi. Od kdaj se vendar na Japonskem toliko brigajo za življenje ubogega služabnika? Na dvoru njenega očeta so skoraj vsak teden koga usmrtili in večkrat radi manjših pregreškov kot jih je storil ta paglavec, ki je preklinjal bogove in žugal svoji kraljici s smrtjo in peklom. Po pravici zahtevajo Inarijevi bonci njegovo smrt, katero zaslužijo pač vsi, ki so zatajili japonske bogove.

S pogledom polnim sovraštva izpregovori kraljica zadnje besede svojemu sinu; nato vstane in zapusti sobo. Še sliši kraljevič vršenje njene svilene obleke in premišlja, ali naj hiti za njo, se ji vrže k nogam in jo zaklinja pri ljubezni, ki jo je gojila nekda napram njemu, naj prepreči ta krvav zločin in naj ne izpostavlja še dalje v nevarnost svojega dušnega izveličanja s svojim strastnim bojem proti Kristusovemu nauku. A takoj spozna, da to ne bi imelo uspeha:

„Jaz bi jo le še bolj razdražil in zapletel v še večjo krivdo. Uboga mati! Ti si pomilovanja vredna, ne dobri Štefan, ki si pripori krono mučeništva!“

Izginil je vsak up. Že se je nagibalo solnce za gore in na morskem obrežju se je zbirala radovedna množica, da vidi krvavi prizor, katerega vest se je hitro širila od hiše do hiše. Ne daleč od mesta, kjer smo videli v začetku naše povesti slepega Tobijo, stoji križ. Nanj je naslonjena lestvica za obsojenca in krvnika. Po japonskem običaju je moral iti obsojenec sam na križ: stopil je na stojalo in raztegnil svoje roke, ki so jih privezali na prečni tram; z drugo vrvjo so mu privezali noge h križu in žrtev je čakala v tem mučnem položaju vidna vsem ljudem, da je dal uradnik, ki je nadzoroval križanje, znamenje in sta dva krvnika prebodla z ostro, široko sulico obsojenčevi prsi od spodaj navzgor. Take smrti je umrlo onih 26 sv. mučencev iz Nagazakija, katerih praznik obhaja

cerkev na dan 5. svečana, med njimi trije dečki; in taka smrt je bila odločena tudi Štefanu.

Paža pripelje po širokih stopnjicah Ratiku, na katerega se naslanja uboga žrtev, ki vsled hudih bolečin ne more sama hoditi. Tudi Josimon se mora opirati na druge, med katerimi koraka na morišče; saki mu ni vzel le pameti, vzel mu je tudi rabo udov.

Množica postane jako nemirna, ko zagleda dečka sredi oboroženih vojakov. Bonci in njihovi fanatični hlapci ga hočejo zasramovati, toda to se jim ne posreči, ker nikomur ne ugaja. Ko zagledajo ljudje blede a vendar veselo dečkovo obličje, se jim zasmili vsem in začnô ga občudovati; tako veselega obraza še niso videli na nobenem obsojencu, ki je korakal v smrt na križ. Med gledavci je tudi mnogo kristjanov; ti se prerinejo v ospredje, se poslavljajo od dečka in ga bodre, in ko jih prosi, naj molijo zanj, se mu tudi oni priporočajo v molitev, ko pride pred prestol božji. Marsikomu stopi solza v oči, tako je ginjen, in vedno bolj se širi med množico ono začudeno molčanje, s katerim so gledali japonski pogani poznej krščanske mučenike, ki so šli veseli v smrt. Zaman se trudijo bonci, da bi pripravili množico do tega, da bi začela dečka zasramovati; njihove besede ne najdejo odmeva v ljudskih srcih in polagoma utihnejo. Še bolj neprijeten vtis pa napravijo na množico besede pijanega Joscimona, ki začne z jecljajočim glasom zasramovati paža in preklinjati krščanskega Boga.

„Haha,“ zakriči s hripavim glasom, „čeden Bog, ki se je dal križati! Mi bomo pa križali tudi njegove spoznovavce. Vse — slišite? Nekaj tisoč jih je v kraljestvu — in vse bomo križali takoj, ko umrje moj oče — vse, vse! Ratiku, ti si moraš izbrati še sto pomagačev in jih naučiti, kako se križa. Od tu do Funaja morajo stati križi drug poleg drugega in ne bomo prej prenehali s križanjem in zatiranjem, dokler ne umrje zadnji kristjan. To bo še veselja! In tudi moj brat pride na vrsto, katerega vidim tam zadaj! Le pridi sem, moj ljubi bratec! Videti moraš z lastnimi očmi, kako se bo godilo enkrat s teboj. Samo nekaj čevljev višji bo tvoj križec, ker se to spodobi bunškemu princu.“

Kraljevič Sebastijan je pohitel iz kraljičinih sob na morišče, ko se mu ni posrečilo rešiti življenja blagega paža, in je dohitel sprevod prav tedaj, ko je prišel na griček, kjer je stal križ. Množica je sedaj lahko videla obsojenca in oba tako različna brata; vse zre z največjo pozornostjo nanje, da vidi in sliši, kaj se zgodi. Kraljevič Sebastijan se ne ozira nič na zasramovanje svojega pijanega brata, ampak hiti k pažu, ga objame vpričo vsega ljudstva in zakliče: „Raje umrjem s tem blagim dečkom nego se udeležim tvoje sramote, nesrečni Joscimon! Kaj se obotavljate? Pristopite sem, zvežite tudi mene, križajte tudi mene s tem otrokom! Javno in slovesno priznavam pred vami, bonci, in pred podložniki in vojaki mojega očeta in pred vsem ljudstvom, da sem kriv istega zločinstva kot ta

deček tu. Kot on molim tudi jaz Kristusa, ki je umrl na križu za blagor celega sveta, in sem tudi jaz pripravljen umreti na križu. In kot on zaničujem napačne bogove, ki so jih iznašli ti goljufi tu.“

Besen krik boncev prekine Sebastijana v govoru; med vrste oboroženih vojakov se hočejo vreči na sovražnega krščanskega kraljeviča. Hkrati iztrga Joscimon v bližini stoječemu vojaku sulico iz rok in jo vrže s tresočo roko proti bratovim prsim; nehote skoči ta v stran in orožje zadene krvnika, ki drži paža zadaj za kraljevičem, tako silovito, da se zgrudi ta z glasnim krikom na tla. Ljudje so mislili, Joscimon je umoril lastnega brata; zato začnô z glasnim ječanjem siliti naprej; velika zmešnjava bi nastala in nihče ne ve, kako se bi končala, ko se ne bi naenkrat zaslišal klic: „Kralj prihaja! Umaknite se, kralj je tu!“

Vse se ozre proti kraju, odkoder se je zaslišal prvi glas; ljudstvo potihne in se začne umikati na levo in desno ter se vrže z navadno vdanostjo spoštljivo v prah; knez pa jezdi na griček, kjer stoji križ in se je izvršil ravnokar omenjeni dogodek. Neposredno za Sivanom jezditata Sikatora in kancelar Joziho; njima sledi druga gospoda.

Misiionar je naletel na kraljevo lovsko družbo v neki dobre tri ure oddaljeni vasi, kjer je kosila. Po Sikatoru, ki pove kralju, po kaj prihaja misijonar, dobi dovoljenje, da sme stopiti pred kralja. Temu se vrže k nogam in ga spomni na oblubo, ki jo je dal Francišku Ksaveriju, vsled

katere je njegova dolžnost, da ščiti kristjane v svojem kraljestvu. Potem mu pove v ginljivih besedah, kako je pokazal paž Štefan zvestobo svojemu Bogu in svoji veri in kako kruto sta nastopila kraljica in Joscimon raditega proti njemu ter ga hočeta križati. Kralj posluša z neko nejevoljo, Sikatora pa z velikim občudovanjem misijonarjevo poročilo.

„Zakaj je pa zdražil deček kraljico s svojo trmo!“ reče Sivan. „Toda taki ste vsi kristjani; pametni niste bogvekaj, vendar hočem storiti vse, kar mi je mogoče. Sikatora, ukaži takoj osedlati konje! Pred solnčnim zahodom smo v Urukiju in rešimo dečka iz Joscimonovih rok. — Ti si pa jako vesel, kakor se mi zdi,“ reče Sikatori, ko izvrši ukaz. „Menda vendar ne občuduješ tega paža?“ In kraljevič odvrne: „Na vsak način je ta čin občudovanja vreden; samo krščanstvo more dati dečku, da celo otroku, tako junaško srce. Slučajno poznam paža Štefana in sem ga imel vedno za prijazno, mehko bitje, ki se zboji vsake trde besede. Nikakor pa ne bi mislil, da bi se kdaj podvrgel taki muki, kaj šele smrti na križu. Zanesite se na to, gospod kralj, da to ni trma, ampak čut dolžnosti, kar navdaja tega paža iz Funaja.“

Kralj Sivan ne odvrne ničesar; hitro sede na konja in v diru prijezdijo do Urukija. Sikatondono je zaostal, ko je zvedel, da se gre le za življenje enega sužnja, in se mu torej ni nikamor mudilo. Ko se približajo jezdec kraljevemu gradu, zagledajo množico in čez množico

križ in četo onih, ki stoje okolu njega. Bil je ravno trenutek, ko je kraljevič Sebastijan došel sprevod in ga je zasramoval njegov brat. Vseh oči so bile obrnjene v oba kraljeviča. Tako je bil kralj in njegovo spremstvo neopažena priča tega prizora, ki smo ga pravkar navedli.

Šele ko zažene Joscimon sulico v krvnika in začne ljudstvo, ki misli, da ubiva pijanec svojega brata, kriče siliti naprej, zakliče kraljevo spremstvo: „Kralj prihaja! Umaknite se, kralj je tu!“ in množica se ozre proti spremstvu in začne klicati: „Umaknite se, kralj je tu!“ in naredi prostor, da more kralj s svojim spremstvom na griček.

Ko dospe kralj do vznožja grička, stopi raz konja in vrže vajeti bližnjemu vojaku. Joscimon se močno prestraši, ko spozna obličje svojega očeta; dasi je pijan, opazi vendar, da je kralj zelo jezen. Zato hoče iti proti njemu; toda kralj mu z roko da znamenje, naj ostane tam, kjer je. Nato, reče Sivan z močnim glasom, da ga zamorejo slišati vsi ljudje:

„Jaz sem slišal besede, s katerimi si pretil mojim krščanskim podanikom, da celo svojemu bratu, da ga daš križati takoj, ko postaneš bunški kralj. Dasi si govoril to v pijanosti, vendar mi odkrivajo te besede tvoje hudobno srce. Hvaležen sem bogovom, da so mi pri tej priložnosti jasno pokazali, kar sem že dalj časa domneval: ti si popolnoma nevreden, da bi bil moj naslednik! Jaz te javno razdedinim, ker nočem izročiti svojega ljudstva pijančevi samovolji. Drugo kazen za tvoje grdo postopanje pa določim poznej.

Poveljnik straže, Joscimon je vaš jetnik, dokler ne odločim drugače!“

Nato se obrne kralj k svojemu drugemu sinu in reče: „Blagosrčnost, ki si jo pravkar javno pokazal, mi napolnjuje srce z veseljem in ponosom. Ti bi bil vreden nositi mojo krono in menim tudi, da bi osrečil moje ljudstvo. Toda na dan svojega prestopa k tuji religiji si se javno odrekel kroni in jako nespametno bi bilo, da bi vladal narod, ki v svoji večini daruje japonskim bogovom, kristjan. Toda ako se vrneš k našim domačim bogovom, tedaj te še danes...“

„Niti besedice več, oče,“ reče kraljevič Sebastijan, „ti sam bi me ne mogel več spoštovati, če bi zamenjal svoje prepričanje za zemeljsko krono.“

„Torej mi preostaja le še, da si izberem iz svojih sorodnikov vrednega naslednika,“ nadaljuje kralj. „In jaz mislim, da sem ga dobil. Plemeniti Sikatora, nečak moje soproge, je od danes naprej moj posinovljenec in dedič mojega kraljestva.“

Glasno pritrdjevanje naznani kralju, da sta s to volitvijo zadovoljna dvor in ljudstvo. Sikatoro pa zmede vsega to povišanje; pred seboj zre kraljeviča, ki se je pravkar zopet odrekel kroni, katera mu je bila sedaj na ponudbo, da doseže večno krono; pred seboj gleda paža, ki je bil veselo pripravljen dati svoje življenje za večno življenje, in nek notranji glas mu pravi, religija, ki rodi toliko junaštvo, mora biti božja — sledi ji! Kraljevič in paž opazita ta boj v

Sikatori in molita zanj; in tu se nagne zmaga na stran milosti in mladenič sklene slediti nebeškemu glasu. „Mesto zlate krone raje trnjevo krono,“ reče pri sebi, stopi h kralju, mu poljubi kleče roko in mu hoče povedati, da je tudi on kristjan. Toda Sivan mu ne pusti priti do besede.

„Pozneje,“ mu odvrne prijazno, „sedaj nimam časa, da bi te poslušal. Tam je še paž zvezan! Odvežite ga! Kar je tudi pregrešil s svojo trmo, za to se je že dosti pokoril. Ti si prost in od sedaj naprej moj paž.“

Štefana takoj razvežejo, in on se ozre na križ, ki ga pravkar poljubljajo zadnji žarki zahajajočega solnca, ter reče s solzami v očeh:

„Zahvaljujem se ti, kralj, dasi mi s tem nisi skazal bogve kake dobrote. Še nekaj minut in prelil bi kri za Kristusa, moja duša bi pa poletela iz križa v večno veselje.“

* * *

10. Dva praznika.

Štiri tedni po teh dogodkih so minili. Kralj Sivan je odpustil paža Štefana na njegovo lastno prošnjo in o. Kabral je vzel dečka za zdaj med katehiste; pozneje naj bo novinec družbe Jezusove, ko se enkrat zacelijo njegove rane, ki jih je zadobil pri mučenju. Joscimona je pregnal oče na samotni grad, kjer so ravnali ž njim

kot z jetnikom; zato je iskal tolažbe v vedno večjim uživanju sakija. Kraljevič Sebastijan je pa zopet zapustil očetov dvor. Tako je bil Sikatora edini kraljevič na uzuškem gradu in od vseh strani so se mu prilizovali kot kraljevemu nasledniku. Zastonj je povedal že drugo jutro po onem usodepolnem dnevu kralju svoj trden sklep, da se hoče dati krstiti. Sivan se mu le nasmehne in reče, da mu je to pač umljivo po včerajšnih dogodkih; mlado srce se lahko navduši za tako stvar, ker je ta inozemska navdušenost jako nalezljiva. Sikatora je sedaj še preveč razburjen, da bi naredil tak dalekosežen sklep; s tem mu pred letom ne sme priti več pred oči. Tako in enako zavrne kralj vselej princa in skrbi, da mladenič nima mnogo časa sanjariti.

Čisto drugačen se pa zdi Sikatondonu ta sklep svojega posinovljenca. Zelo neprijazno nastopi proti njemu in mu zapreti celo s smrtjo ali večnim jetništvom, ako naredi ta korak in na tako sramoten način žrtvuje svojo lepo bodočnost. Hkrati pošlje poslanca k o. Kabralu, ki mu naznanijo, da se bo strogo maščeval ne le nad njimi, marveč nad vsemi kristjani v njegovem kraljestvu, ako se postopi še nadalje poučevati Sikatoro v krščanski veri ali ga celo sprejeti med kristjane.

Vmes mora poseči kralj Sivan, da nekoliko ohladi knezovo jezo. Kralj prosi svojega gosta, naj prepusti njemu Sikatoro, ker upa, da pri odločnem prinčevem značaju doseže več s tem, če ga raztrese, kot če se mu naravnost upira.

Zato ukaže Sivan svojemu kancelarju Jozihaju, naj poučuje kraljeviča o vsem potrebnem in zlasti naj ga seznani z vsemi deželnimi zakoni. Sikatora se mora torej vaditi v jahanju in streljanju in nadzorovati vojake; pošljejo ga v Funaj in v vsa druga imenitnejša bunška mesta, da se seznani z uradniki, ki tu zastopajo kralja. In ko se vrne zopet na uzuški grad, gre s kraljem na lov ali pa streže kraljici. Kratko, Sivan si prizadeva na vse načine, da raztrese kraljeviča z različnimi opravili; tako mu lažje zabrani, da se ne da krstiti, kot s pretenjem; značaj Sikatorov je bil namreč tak, da bi ga vsak ugovor le še bolj potrdil v njegovem sklepu.

Pa tudi to kraljevo ravnanje ne vpliva mnogo na odločno kraljevičevo voljo. Razsvitljen od milosti božje je spoznal pod križem, ki je bil določen Štefanu, božanstvo Kristove religije in je sklenil v svojem srcu postati na vsak način kristjan. Izpregledal je Sivanove namene in je sklenil, da tudi on ne zine kralju niti besedice več o svojem namenu, ampak da gre mirno svojo pot.

Kraljica pa ukaže strožje paziti na nečaka, zlasti še, ker se ne more zanašati na Sikaton-donovo pomoč, ki je moral oditi v Buigen vsled nujnih opravkov. In kmalu ji naznani Sima, da je bil kraljevič večkrat dalj časa v hiši tujih učencikov.

„Obiskal je najbrže paža, ki si ga ukazala tako hudo mučiti,“ reče kralj, ko mu pove kraljica o teh obiskih.

„Nikakor ne,“ odvrne kraljica, „uči se krive vere in raje ga vidim takoj mrtvega kot da bi s svojim odpadom tudi on oskrnil naše bogove.“

Pri teh besedah zgubanči kralj svoje čelo in reče: „Ako se kraljevič kaj pregreši, ga bom kaznoval že jaz sam. Za vsak las, ki se mu skrivi, si odgovorna ti in tvoji pomagači, ki jih dobro poznam. Najbolje bo, da poveš obema vojakoma te moje besede.“

Kraljica se ozre ježno na svojega soproga, ko odhaja s to opombo, in zagodrnja: „Le pazi se, Sivan! Ako tudi ti izdaš naše bogove, postaneš lahko tudi ti njihova žrtev.“ Kralj pa pokliče Jozihaja, kateremu je postal Sikatora nad vse drag, odkar občuje ž njim tako tesno, in mu da ukaz, naj dobro pazi na kraljeviča in naj mu zabrani vsak nepremišljen korak.

Bilo je na predvečer praznika Mazurija, ko se je vršil ta pogovor. Isti čas je sedel Sikatora s Štefanom v malem vrtičku misijonske hiše in mu pripovedoval, da je o. Kabral vendar enkrat privolil v to, da ga bo krstil in sicer že jutri, ko bo slavnostni izprevod boncev obrnil nase vso pozornost ljudstva in dvora. Štefanu, ki je polagoma okreval, kar zažari od veselja obraz, ko to zve. „Pojdiva v kapelo,“ mu reče, „da se skupno zahvaliva Materi božji, ki ti je izprosila to milost pri svojem Sinu. K nji smo molili zate vsi, slepi Tobija, mali Franc, kraljevič Sebastijan in vsi drugi kristjani in očetje. Kaka sreča te čaka! Zdaj si še vedno duševno mrtev, dasi imaš toliko dobrih naravnih lastnosti; kmalu

pa sprejmeš nadnaravno življenje in se prerodiš v krstni vodi za otroka božjega.“

Sikatora ostane čez noč v misijonski hiši in se pripravlja z molitvijo in premišljevanjem na sprejem zakramenta sv. krsta. Drugo jutro pa naznani Sima kraljici, da se kraljevič še sedaj ni vrnil iz hiše tujih učenikov in da je šel proti jutru tja tudi kraljevič Sebastijan. Isto naznani kancelar kralju. „O tem bomo že še govorili po slavnostnem izprevodu,“ reče ta nejevoljno. Kraljica pa dobi še toliko časa, da pošlje svojima ogleduhoma ukaz, naj strogo pazita na misijonsko hišo; predniku boncev pa napiše malo pisemce.

Medtem naznanijo piščalke in bobni, da je slavnostni izprevod Mazurijev zapustil samostan boncev. Mazuri je pol verski pol ljudski praznik. Glavni del tega praznika tvori velikanski izprevod, sličen predpustnim izprevodom, ki jih napravljajo pri nas v večjih mestih. Na teh izprevodih predstavljajo bonci ljudstvu različne dogodke iz japonske zgodovine in prizore iz mitologije na bogato ukrašenih vozovih. Najkrasnejši pa je Zin-mujev izprevod, ki se je obhajal vsako leto v Uzukiu.

Ulice so bile polne radovednih ljudi, da se je pomikal izprevod le počasi naprej. Na čelu mu je bil božji poslanec, Tengu imenovan. Stopical je v bogati svileni obleki in imel na ramah peroti kot glasnik nebeških sil; peroti so se svetile v vseh mavričnih barvah in obraz mu je zakrivala rudeča krinka z velikim nosom. S svojimi kretnjami je spravil vsê gledavce v

dobro voljo, dasi je bil njegov namen le ž njimi pregnati hudobne duhove. Njemu sledé godci, zastavonosci, možje s svetilkami, ki predstavljajo glave različnih zmajev in pošasti, cela vrsta voz, odičenih deloma s strehami in stolpci, deloma z zelenimi vejami, na njih pa japonski junaki, bonci, puščavniki, bogovi in boginje, okoli katerih plešejo in godejo samostanski služabniki. Za njimi peljejo bivoli, ki jih vodijo kmetje, vozove s poljedelskim orodjem in žitom. Tu prestoljuje Inari sredi svojih lisic. Velikanske spake nosi deset do dvajset mož na svojih ramah pred krinko kakega izmišljenega spokornika, in poleg velikansko orožje, s katerim naj je uničil ta spokornik pošasti. Bel slon, narejen iz papirja in tako visok kot hiše, se tudi pomika v izprevodu; v vsaki njegovi nogi so trije možje, ki nosijo ogredje in je naprej premikajo. Slednjič se prikaže voz božjega Zin-muja, mikadovega praočeta. V krasnem orožju s svetlim mečem sedi v krogu svojih oboroženih junakov, katerih krinke imajo velikanske mustače iz konjske dlake. In med vsemi temi vozovi in ljudmi skačejo, vpijejo in plešejo različni plesavci, glumači in bonci in vse ljudstvo se raduje ž njimi vred v divji razuzdanosti, s katero se udeležuje tega predpustnega izprevoda, ki nima nikake sličnosti s katoliško procesijo.

Na trgu pred velikimi stopnjicami v kraljev grad se ustavi izprevod in Zin-mujev voz zavozi v sredo, okrog njega se pa postavijo v polukrogu drugi vozovi. Kralj, kraljica in dvorniki

sede na vzvišenih prostorih in gledajo ples boncev, umetnost glumačev in borenje atletov. Slednjič se vzdigne predstavljavec Zin-muja, da govori h kralju in ljudstvu. Ko pove bonc kot običajno svojo zgodovino o Japonski v vznešenih besedah, povzdigne svoj glas in začne govoriti v pre-roškem duhu o veliki nesreči, ki preta ljudstvu, ker je njegov naslednik, mikado, sramotno izdan in je Japonska tujcem, tem smrtnim sovražnikom bogov, vedno bolj odprta. „Prav sedaj,“ reče h koncu z gromečim glasom in pokaže s svojim mečem prete· proti misijonski hiši, „prav sedaj izdaja sin mojega rodu sramotno nas, ki smo nanj toliko upali. Gorje mu! Gorje tistim, ki ga ščitijo!“

Sivan se ozre ježno na svojo soprogo in obledi. Vendar ne izgubi zavesti in odgovori na bončeve besede, ki bi prav lahko ljudstvo vzburilo s tem, da povabi svojega „ljubega pradedka“, ki je danes nekam slabe volje, na malo kosilce in dobro kapljico. Nato se nekoliko odstrani in da poveljniku straže tiho povelje, nakar odide ta takoj s četo vojakov v misijonsko hišo.

Vkapelici misijonarjev pase je izvršilo medtem, ko je šel Urazurijev izprevod hrupoma po ulicah in je govoril Zin-mu te pretilne besede, vse kaj družega: Sikatora je sprejel sv. krst. Prijazno je bila odičena mala hišica božja s cvetjem in zelenjem; pred podobo Matere božje in na oltarju so gorele sveče; veselje in tolažba je sijala vsem iz obraza. Tedaj stopi kraljevič v belem krstnem oblačilu v spremstvu svojih botrov, kraljeviča

Sebastijana in paža Štetana v kapelo. Tu izpove svojo vero: odpove se satanu, njegovemu napuhu in vsemu njegovemu dejanju; nato sprejme znamenje križa in ga slovesno mazilijo z oljem katehumenov in ko odmoli slovesno veroizpoved, ga vedejo h krstnemu kamnu. Nobeno oko ne ostane suho, ko teče krstna voda po kraljevičevem čelu in vstane on „preroben iz vode in sv. duha“, otrok božji, dedič nebeškega kraljestva. Nato pristopi o. Kabral k oltarju, da daruje s hvaležnim srcem nekrvavo daritev v zahvalo Bogu.

Ko dokonča sv. mašo, zasliši rožljanje z orožjem. Udarci na vrata zahtevajo, da se pusti vojake notri. Nekaj trenutkov pozneje stoji poveljnik straže v kapeli, vojaki pa obstopijo vse izhode.

„Kraljevič,“ začne poveljniku. „Govori se, da hočete zatajiti vero v naše bogove. Zato zahteva kralj od vas, da greste takoj v grad in te govornice slovesno zanikate, da ne nastane kak upor.“

„Jaz sem, hvala Bogu, že krščen,“ odvrne kraljevič mirno in odločno.

„Tem slabije!“ reče poveljnik. „Torej imam ukaz, da vas takoj v kraljevem imenu peljem v zapor.“

Kraljevič se še enkrat ozre na križ in na podobo Matere božje, pomoli nato vojakom svoje roke in reče: „Storite svojo dolžnost! — Vi pa, bratje, molite za me!“

11. Boj.

Šele ko se stori noč in se ulice saj nekoliko izpraznejo, odpelje poveljnik straže svojega jetnika v grad nazaj. Vest, da se je dal kraljevič krstiti, se je hitro razširila in od boncev naščuvana množica bi gotovò naskočila misijonsko hišo in se maščevala nad blagovestniki, če bi ji tega ne zabranjevali vojaki, katerih število je kralj v teku dneva še pomnožil. Še sedaj je moral stražiti hišo oddelek suličnikov in Sikatora je moral med potjo slišati marsikako psovko in grožnjo.

Ko pridejo v grad, peljejo kraljeviča takoj pred kralja. „Odvežite ga,“ ukaže ta, „in pustite naju sama!“ Nato se obrne po daljšem molku k Sikatori ali Simonu, kakor ga moramo sedaj zvati, in reče: „Danes si me zelo užalil: Skoraj bi nastala vsled tvojega nepremišljenega koraka vstaja in še sedaj se vidiijo zle posledice njegove. Saj veš, kako močna je stranka boncev in kako lahko se naščuva ljudstvo, razdraženo po igrah in sakiju, pri tem Mazuri-ju k javnemu odporu! Da, niti na svoje dvornike in vojake se ne morem zanesti. Odkar sem dovolil, da se je dal krstiti moj drugi sin — bilo je to jako neumno od mene — si je kraljica pridobila med njimi skrivno stranko, ki je dovolj močna, da me pripravi ob krono ali celo ob življenje, kakor hitro pokažem javno naš kak način svojo naklonjenost krščanski religiji. In sedaj mi prideš ti, ki sem te ljubil kot svojega sina in katerega sem javno pri-

poznal za svojega naslednika, in se daš krstiti, ne da bi zinil meni besedice o tem!“

„Saj sem vam pravil,“ odvrne princ mirno, „pa me niste hoteli slišati.“

„Nezmisel! Seveda te nisem hotel poslušati, in to naj bi ti bil zadosten odgovor. Sicer pa nisem imel niti slutnje o tem, da tako resna misliš na izvršitev svojega sklepa, saj sedaj ne.“

„Žal mi je, da sem vam napravil toliko žalost; toda moral sem slediti glasu svoje vesti.“

„Razumu bi moral slediti, razumu, in ta bi ti povedal, da mora uničiti tak korak z enim mahljajem vse nade na lepo bodočnost, na krono in kraljestvo, na zmago in slavo! Glasu hvaležnosti bi moral slediti, in ta bi ti povedal, da žali ta korak tvojega dobrotnika, da mu še celo lahko veliko škoduje. In glasu modrosti bi moral slediti, ki bi ti povedal, da tvoje početje ne spravi ne le tebe, ampak vse tuje učenike in vse kristjane v največjo nevarnost! Ako ne bi poslal svojih vojakov, bi vam zažgali hišo in kapelo; le s tem, da sem te ukazal zvezati, sem ti rešil življenje. Če ti je res žal, kakor praviš, pokaži to v dejanju! Pojdi jutri z menoj v pagodo in daruj Zin-muju, slavnemu ustanovitelju našega kraljestva, običajen dar!“

„Danes sem se odpovedal slovesno hudiču in vsemu njegovemu dejanju, jutri naj pa stopim pred malike in naj jim darujem — ne, to pa ne! Tisočkrat raje smrt nego to!“ zakliče kraljevič s svetim srdom.

„Zin-mu ni hudič; on je junak, ki ga sme častiti tudi vsak krščanski Japonec kot ustanovnika svoje vladarjeve rodbine. Če pa meniš, da ne smeš darovati, se pa vendar ne boš branil biti navzoč pri daritvi. Jaz zahtevam to najodločneje; gre se za krono in kraljestvo.“

„Kaj bi mi hasnilo, ako bi si ves svet pridobil, ako bi pa pri tem trpel škodo na svoji duši!“

„O ti zaslepljeni sanjač, ti! Saj se ne gre le za tvojo usodo, ampak gre se tudi za mojo usodo, za usodo tvojega dobrotnika.“

„Jaz ne snem in jaz ne morem! Kristusu sem prisegel zvestobo in to prisego hočem držati do zadnjega izdihljaja!“

„Nehvaležni svojeglavec! — Niti besede več! Ako zametuješ mojo dobroto, pa občuti mojo strogost!“ Nato pokliče kralj poveljnika straže in mu ukaže, naj odvede kraljeviča v strog zapor.

Ječa, v katero so vtaknili kraljeviča Simona — to ime je dobil namreč pri svetem krstu —, ni bila sicer ona ozka, temna luknja, v kateri je bil paž Štefan; toda bila je pa vendar jako slaba. O kakih dragocenih prostiračah ali vezanih svilenih priprogah, na katere je bilo vajeno prinčevo oko, ni bilo ne duha ne sluha; mesto vse razkošnosti le golo zidovje in trd les. Skledica riža in vrč vode je njegova hrana, a ne slaščice iz kraljeve kuhinje. Toda to ne užalosti kraljeviča, le še razveseli ga; saj je kristjan in svoj prvi boj je srečno prestal. Zato začne moliti; zahvaljuje se za milost sv. krsta,

ponovi še enkrat svojo krstno obljubo, prosi za moč v novem boju in ne zabi tudi moliti za Sivana in svoje sovražnike. Nato ugasne malo svetiljko, se uleže na trde deske in kmalu mirno zaspi. A boj še ni bil končan za ta dan sv. krsta.

Komaj je spal Simon kako uro, že se odprô vrata temnice z glasnim ropotom in v ječo stopi kraljica s Simo, ki postavi noter lično svetiljko in odide. Kraljica opazuje nekaj časa spečega mladeniča, nato se ga dotakne s svojo nogo in zakliče: „Sikatora, moj nečak, vstani in poslušaj besede svoje tete!“

Še ves zaspan se ozre deček v kraljico. Ta se začne mladeniču najprej prilizovati in mu dela velike obljube. V žarečih bojah mu slika zopet krasno bodočnost, ki mu jo je pripravila, in na drugi strani žalostno usodo, ki ga čaka, ako noče popraviti svojega pregreška, v katerega ga je zamotalo čarovništvo tujih menihov. Toda njena zgovornost ne napravi nikakega vtisa na kraljeviča; na vse njene besedi ji le odgovarja: „Kaj hasni človeku, ako si ves svet pridobi, ako pa na svoji duši škodo trpi!“ Ko uvidi kraljica, da so brezuspešne vse njene prošnje in obljube pri mladem kristjanu, mu začne naenkrat groziti in ga zasramovati ter zakliče slednjič vsa bleda od jeze: „Naj se maščujejo nad teboj vsi bogovi! Umri in pogini tedaj v tej ječi! Ti si sam hotel, zato je ne zapustiš več živ!“

Čez nekaj dni je moral Simon zbojevati sličen boj s Sikatondonom, ki je prihitel ves razkačen v Uzuki, ko je zvedel, da se je dal kraljevič

krstiti. Nekaj časa je mislil mladenič, da ga besni posinovnik kar umori, in že je daroval Bogu svoje življenje. Toda v nezvestobo se ni dal zapeljati. „Pehnite me od sebe!“ reče slednjič. „Dajte mi beraško palico v roke! Umorite me — jaz ostanem zvest svojemu Kristusu!“ In Sikatondono se mora premagan umakniti.

Preteče nekaj tednov in videti je bilo, kakor bi se živa duša ne brigala več za kraljeviča. Ječar mu je prinašal vsak dan riža in vode. Skozi ozko, omreženo okno pa je pošiljalo solnce svoje žarke v turobno ječo. Razgled je zakrivalo drevo, ki je razstezavalo svoje goste veje nekaj korakov od okna; komaj nekoliko modrega neba zamore videti ubogi jetnik. Edino razvedrilo so mu tičice, ki od časa do časa prilete na drevo, da potem zopet odlete ter ga spominjajo na zlato prostost, katere on najbrže nič več ne bo užival. In kratkim dnevom slede dolge temne noči in nenavadna samota. Vsak dan pričakuje, da ga obišče kraljevič Sebastijan, paž Štefan ali kak drug kristjan in mu prinese par tolažilnih besedi od o. Kabrala. Toda zaman; Sivan in Sikatondono sta izbrala take straže, da niso pustile na noben način nikogar k jetniku, katerega naj bi omečil ta samotni zapor.

Slednjič pride vendar nekega dne v ječo kancelar Joziha, katerega je kraljevič prav posebno čislal in ljubil in kateri je bil brez dvoma tudi mladeniču iz srca vdan. Dolgo je tuhtal in premišljeval, kako bi dobil sredstvo, ki bi svojemu ljubljenu princu vendar omogočilo priti do

prestola, in slednjič je mislil, da je je dobil. Kraljeviču pove, v kak žalosten položaj je spravil kristjane in zlasti še misijonarje s svojim prestopom h krščanstvu. Najbrže nastane iz tega veliko preganjanje in mučenje kristjanov. Šel je raditega k o. Kabralu, da bi se pomenila, kako bi bilo mogoče zabraniti to nesrečo. Najprvo je prašal misijonarja, ali je dovoljeno kraljeviču zatajiti svojo vero, da zabrani toliko nesrečo; toda o. Kabral ni hotel o tem ničesar slišati. V sledeče je pa slednjič vendar privolil: kraljevič mora v srcu ostati zvest svoji veri in priseči, da tudi javno izpove svojo vero, kakor hitro postane sam svoj gospod; medtem pa sme prikriti svojo vero in se na zunaj podvreči volji svojega očeta in kralja, da zapreči pogin krščanstva v Bungo.

Kraljevič se začudi tej čudni razlagi dolžnosti, ki se mu zdi tako jasna; hkrati se pa niti ne domisli tega, da mu je lahko kancelar, ki ga je imel za poštenjaka skozinsko, povedal neresnico, zlasti še raditega ne, ker mu je v dokaz resničnosti svojih besedi prinesel molek od o. Kabrala in hkrati od misijonarjev odobreno pismo izjavo, ki naj jo da očetu in kralju. Ne smemo se torej čuditi, da se je dal kraljevič preslepiti; po kratkem obotavljanju reče, da je voljan pisati pismo svojemu očetu in kralju Sivanu, v katerem ju prosi splošno za odpuščanje in jima obljublja od sedaj naprej njunim ukazom biti pokoren.

Takoj nese kancelar to izjavo k Sikatondonu in Sivanu, katera se močno vzradostita. Čez dobre četrť ure sta že oba kneza v Sikatorovi ječi in ga odpeljeta osebno iz nje. Po vsem dvoru zavlada veliko veselje in kralj napravi kraljeviču na čast velikansko pojedino. Pevci in igravci slave zmago bogov in v gradu je vse veselo in oživljeno. Kraljevič se pa nič prav ne veseli tega. Riž v ječi mu je boljše prijal nego slaščice kraljeve mize, na mehki postelji nima tistega mirnega spanja, ki ga je užival na trdih deskah svoje temnice in nek notranji glas mu vedno pravi: „Ti nisi prav ravnal.“ To bere tudi na obrazih kristjanov, ki jih srečuje, in zato hoče priti do gotovosti. Seveda je kancelar že naprej lahko vedel, da se mora v kratkem razkrinkati njegova goljufija; toda mislil je, kraljevič bo vesel, da se je vse tako dobro izteklo in da je našel pot, po kateri more priti do prestola. A Joziha se je zmotil!

Takoj, ko začne Sikatora dvomiti, piše o. Kabralu pismo in ga praša, je li dal kancelarju navedeni nasvèt, in če ne, kako naj ravna v bodoče; pripravljen je na vse, kar se mu ukaže. Toda pisma ne more takoj oddati in še več časa preteče, da dobi nanje odgovor, ki mu pove, da je bil goljufan in da je sedaj njegova dolžnost, da prekliče svojo pismeno izjavo in javno izpove svojo vero, naj nastane iz tega, kar hoče. Ko prebere Sikatora pismo, poprosi kleče iskreno Boga za pomoč v novem boju. Nato vstane in gre s trdnim korakom v dvorano,

v kateri so zbrani kralj Sivan, njegov oče, kancelar Joziha in še več drugih dvornikov in kamor so tudi njega povabili k posvetovanju. V sredi sedi na vzvišenem prostoru kralj Sivan; na njegovi desni strani sedi malo nižje Sikatondono, in v isti vrsti na levi strani je prazen sedež za Sikatoro. Tema slede v polukrogu na obe strani kraljevi namestniki v mestih, vsi oblečeni v dragocena svilen oblačila. Kraljevič stopi v polukrog in se priklone pred kraljem; ne gre pa na svoj sedež, temveč začne: „Predno se smem udeležiti tega kronskega posvetovanja, vam moram, kralj, in tebi, oče, in vsem zbranim svetnikom in samemu sebi nekaj slovesno izjaviti. Pismo, ki me je osvobodilo iz ječe, je bilo sad neke goljufije; jaz je prekličem. Jaz sem nadalje kristjan in hočem živeti po svoji veri in tudi umreti zanjo, ako treba!“

Kot strela iz jasnega neba zadenejo te besede ves zbor. Vsi vstanejo iz svojih sedežev; Sikatondono pa potegne v svoji jezi meč iz nožnice in se hoče vreči na kraljeviča, ki se prekriža z znamenjem sv. križa in pričakuje, da mu zada knez smrtni udarec. Toda kralj Sivan in drugi gospodje zabranijo to Sikatondonu in vsi mu začno pretiti in ga zasramovati; kraljevič se pa ne gane. Na kraljev ukaz ga zopet odvedejo v zapor.

Sikatondono je bil ves izven sebe od same jeze. Takoj pošlje dva vojaka k o. Kabralu in zapreti njemu in vsem misijonarjem s smrtjo, ako takoj ne ukažejo kraljeviču, naj se vrne k

japonskim bogovom! Oni so krivi, da je izgubil svojega sina, na katerega je toliko upal. Misijonar se tega ukaza prav nič ne ustraši, temveč odvrne selu: „Naznanite knezu, da nam je jako žal, ker moremo žrtvovati samo eno življenje za tako vzvišeno stvar.“

Še isti dan ukaže Sikatondono odvesti kraljeviča v Tangavo, glavno mesto svojega kraljestva Buigen, in ga vtekniti v ječo ter ga ločiti od vsakega občevanja s kristjani. Tako, misli, mu bo izbil gotovo namišljeno trmo iz glave in ga slednjič vendar prisilil k odpadu od krščanstva.

* * *

12. Zmaga.

Preteklo je dve leti, odkar so odvedli kraljeviča Simona v Tangavo — dolga doba za jetnika, zlasti za mladega, ki hrepeni po prostosti bolj kot kdo drugi. Na očetov ukaz so ga uteknili v začetku v posebno ječo, a ko je prebil v njej nekaj mesecev in je začel hirati, ga ukaže knez predjati v milejšo ječo. Tu se je mogel malo prostejše gibati v zagrajenem parku, ker je dal kralju častno besedo, da ne uide. Večkrat mu je ponavljal oče, da naj reče le besedico, da se ukloni njegovi volji, in poklicali ga bodo nazaj na uzuški dvor in mu vrnili vso prejšnjo čast. Toda kraljevič ne izreče te besede, dasi se mu zdi sedanjí položaj včasih neznosen.

Le enkrat v tem dolgem času dobi nekaj tolažilnih besedi od o. Kabrala in sicer po slepem Tobiju. Slepce je z malim Francom prepotoval mnogo mest kraljestva Buigen, dokler ni našel sledi o kraljeviču. Sikatori se posreči, da da Francu, ki ga spozna med berači pri vratih, z miloščino tudi listek, na katerem povabi slepca, naj pride v mraku na samotni prostor v parku. In ob določeni uri se snideta Tobija in Sikatora. Tobija odda kraljeviču najprej pismo o. Kabrala, ki ga izpodbuja k stanovitnosti. Potem mu pa pove slepec o izpodbudljivem zgledu krščanske stanovitnosti, ki ga daje Pavel, kralj tozanski. Ko si je ta z Sivanovimi vojaki osvojil svoje kraljestvo, so zahtevali bonci od njega, naj zataji Kristusa, drugače nastane ravnokar z veliko težavo zatrti vstaja nanovo. Kralj pa jih odločno zavrne in da poleg tega nekaj višjih boncev zapreti. Napovedana vstaja izbruhne in ker Pavla zapuste Sivanovi vojaki, izgubi zopet vse razun malega mesta Nangasima v gorovju, ki mu je ostalo zvesto in v katerem ga oblegajo sedaj uporniki.

„Blagor mu!“ reče Sikatora. „Da bi bil jaz ob njegovi strani! On se lahko saj bojuje za svoje pravice in za svojo vero, jaz moram pa živeti tu kot jetnik in se ne morem ganiti!“

„Kakor Bog hoče, moj mladi prijatelj. Vsak mora nositi križ, ki mu ga je naložil Gospod, in blagor onemu, ki ima težjega! Čim težji križ, tem večje zasluženje!“

Le nekaj časa se pogovarjata in slepi starec prav čudovito potolaži in okrepi mladeniča. Si-

katora še ni prejel prvega sv. obhajila; zato pre-mišljujeta, bi li ne bilo mogoče, da bi mu prinesel misijonar na isto mesto parka za-krament sv. oltarja. In Tobija obljubi, da bo prosil o. Kabrala zato. Ko se pa hočeta še natančneje pomeniti o tem, da mali Franc znamenje, da jih opazujejo, in vsi trije se ločijo. Res so zapazili to snidenje; posledica tega je bila, da je smel stopiti kraljevič v park le v spremstvu straže. Tako se je moral mladenič odreči dru-gemu pogovoru s Tobijo in zgovorjenemu in še večjemu tolažilu in jetniku so potekali dnevi zopet v prejšnji enoličnosti.

Medtem so se pa izpremenile razmere na Uzuškem dvoru nepričakovano. Kralj Sivan, ki je obolel na neki bolezni svoje mladosti, ni mogel spati cele noči, ker ga je trgalo po vseh udih. In v teh nočeh je začel resno misliti na smrt in na večnost, o čemur mu je pravil nekda j sv. Frančišek Ksaverij, ter se vedno bolj nagibal k temu, da se da krstiti. Da odgovarjajo krščanski nauki bolj razumu nego nauki japonskih boncev, to je jasno spoznal že pred 30. leti. Toda od tega spoznanja do krščanske vere je pa še ne-skončen prepad, ki ga more premostiti le milost od zgoraj. Žal, da je bilo Sivanovo življenje, ki ga je vodila zemeljska pamet, tako, da mu Bog ni mogel dati večje milosti. Da jo je pa vendar dobil, se je imel zahvaliti le neskončnemu usmi-ljenju božjemu in gotovo tudi priprošnji sv. Frančiška Ksaverija in lepim zgledom večjih izpreobrnjenecv kot tozanskemu kralju, pažu

Štefanu in zlasti našemu Sikatori. Večkrat praša Sikatondona, kako se godi kraljeviču, in ko zve, da hoče ta ostati raje vse svoje življenje jetnik nego zatajiti Kristusa, želi, naj se mladenič izpusti, in pove o. Kabralu, da se hoče pripraviti za sprejem sv. krsta.

Kot ogenj se razširi ta vest na dvoru in po kraljestvu in povzroči pri kristjanih veliko veselje in radost, pri poganih pa jezo in iznenadenje. Nekaj dni poznej se razširi po kraljestvu še druga in tretja novica: Sacumanski kralj je vdrl s svojo vojsko v pokrajino Fijungo in kralj Sivan je vtaknil v ječo svojo soprogo radi veleizdaje. Obe vesti so bile resnične; toda kraljico so morali zapreti ne le raditega, ker je naščuvala Sacumanskega kralja proti svojemu japonskim bogovom nezvestemu soprogu, ampak še bolj raditega, ker ji je zatemnel duh. Misijonarji poročajo celo, da je bila obsedena.

Tako so se izpremenile razmere v Uzukiju, ko je izpustil Sikatondono na kraljevo željo svojega posinovljenca iz ječe in ga poslal na Sivanov dvor. Mislimo si lahko, s kakim veseljem je sprejel kraljevič to vest, ki ga je še tembolj vzradostila, ko mu jo je prinesel kraljevič Sebastijan, ki mu je hkrati povedal, da se pripravlja njegov oče na sv. krst. Oba se zahvalita Bogu za toliko usmiljenje, potem pa pohitita na čelu male čete buigenškega kralja, ki jo je Sikatora na očetovo povelje hitro zbral, v Uzuki. Kralj Sivan z vsem dvorom jima prijezdi nasproti, da ju pozdravi.

„Hvala Bogu,“ reče Sikatora kralju, „da mi je dana priložnost pokazati svojo hvaležnost in svojo zvestobo! Sedaj boste videli, da so kristjani izmed vseh podanikov najtrdnjša opora prestola.“

V Uzukiju se je zbrala vojska 40.000 mož, ki naj gre v prihodnjih dneh proti sovražniku. Sikatondono je njen prvi poveljnik Sikatora pa ukazuje le oddelku jezdecev. Vse ulice v Uzukiju, vse prostore v gradu in parku napolnjuje rožljanje orožja. Kljub temu, da ima kraljevič polne roke dela, dobi vendar toliko časa, da se dobro pripravi na prvo sv. obhajilo, ki je je že toliko zaželel. Del noči, ki jo je prebil Sikatora navadno v kapelici misijonske hiše, porabi za pripravo na to in na dan pred odhodom vojske sprejme s solzami v očeh kruh angelski. Hkrati ž njim pristopijo k mizi Gospodovi kraljevič Sebastijan, prejšnji paž Štefan, slepi Tobija in njegov mladi vodnik. Dolgo in iskreno moli princ še potem kleče pred podobo blažene Device in daruje po njej Bogu kri in življenje za razširjenje katoliške cerkve na Japonskem.

Drugo jutro se zaslišijo piščalke in bobni po ulicah. Rožljaje z orožjem gre vojska mimo vrat kraljevega gradu. Skozi okno gleda kralj Sivan, ki ga je napadla bolezen znova, da ne more iti z vojsko, kako korakajo hrabre čete pod gradom. Ko se prikaže Sikatora na čelu svojih konjenikov, mu pomiga z roko in mu zakliče: „Zdravstvuj, moj sin! Oprosti mi, kar sem ti storil žalega; zgodilo se je vse iz ljubezni, seve iz

slepe ljubezni do tebe. Rad bi te storil za velikega zemeljskega kralja in junaka. Zdaj se mi je pa vse zjasnilo in tvojemu zgledu in tvojim žrtvam se moram mnogo zahvaliti. Ko se vrneš, bom že krščen!“

„Bog bodi zahvaljen za to milost!“ odvrne kraljevič. „Jaz menim, da se nič več ne vrnem; nek notranji glas mi pravi, da sem blizu svojega cilja. Moja zadnja in edina prošnja pa je: Ne odlašajte dolgo sv. krsta in ščitite kristjane!“

Kralj Sivan obljubi kraljeviču vse in se posloví od njega s solzami v očeh. Nato odjezdi mladenič na čelo svoje čete; še enkrat pogleda Sivan zlati križ na čeladi, kako se sveti v solnčnih žarkih; nato izgine med sulicami in prahom, ki ga povzročajo čete, podoba mladeniča-junaka.

Sikatondonova vojska dospe v pokrajino Fijunga, ki meji na jugu na Bungo, in prepodi čete Sacumanskega kneza. Mnogo utrjenih mest osvobodi brez boja; v bojih pa pokaže Sikatora svojo izredno moč in vojaško sposobnost, da mu mora posinovnik kljub nevolji, ki jo občuti še vedno proti „izdajici bogov“, pripoznati njegove krasne lastnosti in mu postaja mladenič vedno ljubši. Že je skoraj zagotovljena zmaga Sikatondona, kar uniči neka neprevidnost vojskovodje vse uspehe in veselje se izpremeni v žalost.

Sikatondono je oblegal utrjeno trdnjavo na meji Sacume; bila je zadnja, ki se je še ustavljala, da sovražnik ni mogel v deželo. Mislil bi si lahko, da bo sovražnik napel vse sile, da ne

izgubi te trdnjave; toda prejšnje zmage so ga oslepile in prevzele. Svojo vojsko razdeli v dva dela in pošlje prvi del pod vodstvom nekega nesposobnega generala proti sovražniku, ki prihaja oblegancem na pomoč, sam pa nadaljuje obleganje, a zanemarja potrebno previdnost. Sikatora opomni svojega očeta na nevarnost, ki mu preti. Toda to le ujezi Sikatondono. On bo vendar več umel bojevati se nego tak otrok; polegtega so mu dali bonci zagotovilo Hacimana, bojnega boga, da bo zmagal, kakor hitro zapuste krščanski izdajice vojsko. Odstrani naj se princ in kristjani od tabora za tako dolgo, da pade trdnjava.

Res zapusti kraljevič še isti dan z vsemi kristjani, nad 10.000 mož, tabor. Ponoči napravi vojskovodja s svojimi častniki slavnostno pojedino in praznuje tako že naprej popolno zmago nad sovražnikom. Ko pa hočejo iti proti jutru na pol pijani v svoje šotore, naznani sel Sikatoru, da gre sovražnik s premočjo proti njim. Sacumanskemu knezu se je posrečilo, da je prišel okolu vojske, ki so jo poslali proti njemu, in če ne bi bilo Sikatore s svojimi kristjani v bližini tabora, bi napadel Sikatondona popolnoma neopaženo. Tako je pa zadržaval Sikatora sovražnika saj tako dolgo, da je mogel vojskovodja urediti svoje čete; nato se je moral umakniti premoči na bližnji hrib.

Z glasnim bojnim krikom se vrže Sacumanska vojska na hitro urejene bunške vrste.

Puščice začno leteti, sulice se bliskajo in zapone oprem pokajo pod težkimi udarci. Z osebno hrabrostjo skuša Sikatondono popraviti napako, ki jo je naredil kot vojskovodja, in se vrže na čelu izbrane čete junaško v sredo sovražnih vrst. Res se umaknejo te za nekaj trenutkov; toda kmalu se ohrabre in posreči se jim, da ločijo vojskovodjo in njegovo četo od svojcev in jih obkolijo. Kot lev se branijo vsi; toda zaman. Vedno bolj obstopajo kralja sovražniki, že krvavi iz večih ran in smrt mu stopi pred oči. Tu mu pride pomoč od strani, od katere bi je pagan nikdar ne bil pričakoval. Sikatora je sledil boju iz griča, na katerega se je umaknil. Vidi, da je poraz bunške vojske neizogiben, ako se ne posreči oni polovici vojske, ki je zadaj za sovražnikovim hrbtom, priti o pravem času na pomoč. Da bi jih prisilil, naj bolj hite kot sedaj, pošlje nekaj svojih najboljših konjenikov k njim in hoče počakati, če le mogoče, da gre skupno z njimi v boj. Ko pa zagleda, da je Sikatondonovo življenje v skrajni nevarnosti, pusti vse pomisleke. „Kdo mi hoče prostovoljno slediti, da rešim Sikatondonovo življenje?“ zakliče naglas.

„Gospod, saj mu niste dolžni tolike ljubezni, da bi zanj žrtvovali svoje življenje,“ reče eden njegovih krščanskih sobratov.

„Ali je Kristus, naš Izveličar, tako mislil, ko je šel za nas v sramotno smrt?“ odvrne kraljevič. „Naprej, kdor mi hoče slediti! Kristus

in "Marija!" S temi besedami se pokriža z znamenjem sv. križa, izpodbode svojega konja in hiti v boj. Njemu sledi vsa četa. "Kristus in Marija!" kličejo kristjani. Naskok te male čete je tako silen, da razdeli sovražne vrste kot zagozda, katere ost je Sikatora. Vedno bliže očeta prihaja mladenič in maha s krvavim mečem naokoli. Že zagleda Sikatondono zlati križ na kraljevičevi čeladi in spozna junaškega posinovljenca, ki poplačuje toliko hudo s toliko ljubeznijo; že je pri očetu; tu se zvrneta skoraj v istem trenutku oče in sin na s krvjo namočeno zemljo. Sikatondona, ki krvavi iz mnogih ran, potegnejo krščanski vojaki izpod ubitega konja še živega in on okreva. Sikatora pa je bil mrtev; sovražna sulica je prebodla njegovo plemenito, zvesto, Bogu udano srce in njegova duša je pohitela k svojemu Izveličarju, ki ji je dal gotovo mesto zemeljske krone mnogo dragocenejšo krono večne blaženosti.

Sikatondona je globoko ganila ta plemenitost Sikatorova; vendar je vstrajal v neveri. Nikdar več pa ni zval kristjane izdajice svoje domovine; Sikatorovi previdnosti se je imel zahvaliti, da je rešil saj ostanke svoje vojske. Kralj Sivan je postal kristjan in so mu nadeli pri krstu ime Franc v čast apostola Japonske. Truplo Sikatorovo je dal pripeljati v Uzuki in je slovesno pokopati v kapeli, v kateri je sprejel kraljevič sv. krst in prvo sv. obhajilo. Nesrečna kraljica je umrla v ječi, v kateri je bil Sikatora, ne da bi se ji prej razjasnil duh. Bunška cerkev je

pa imela celo človeško življenje srečne dni, dokler ni nastal upor zoper njo, v katerem je padla kraljica po nedoumnem božjem sklepu. Boj te cerkve je dal nebesom mnogo svetnikov in mučenikov, nam pa celo vrsto priprošnikov in vzgledov, med katerimi vzema tudi častno mesto mladenič, o katerem ste toliko čuli.

Kazalo.

Uvod	3
1. Slepec in njegov vodnik	5
2. Poganski in krščanski knez	9
3. Princ in paž	14
4. Nečak in teta	22
5. Narava in milost	29
6. Paž Štefan	34
7. Lov	43
8. Princ Sebastijan	49
9. Odločitev	57
10. Dva praznika	65
11. Boj	73
12. Zmaga	81

Katoliška Bukvarna

22222 v Ljubljani. 22222

Zbirka Spillmannovih povesti.

Dosedaj so prišli na svetlo naslednji zvezki:

I. zvezek: Ljubite svoje sovražnike!

Povest iz maorskih vojsk na Novi Zelandiji. II. natis.

II. zvezek: Maron, krščanski deček z Libanona. *Povest iz časa zadnjega velikega preganjanja po Druzih.*

III. zvezek: Marijina otroka. *Povest iz kavkaških gor.*

IV. zvezek: Praški Judek. *Povest. II. natis.*

V. zvezek: Ujetnik morskega roparja. *Povest.*

VI. zvezek: Arumugam, sin indijskega kneza. *Povest.*

VII. zvezek: Sultanovi sužnji. *Carigradska povest. Cena 60 v., karton. 80 v.*

VIII. zvezek: Tri indijanske povesti.

IX. zvezek: Kraljičin nečak. *Zgod. povest iz japonskih misijonov.*

Vsak zvezek (razn VII. zvezka) te zanimive zbirke velja **40 vln.**, trdo vezan **60 vln.** — Knjižice se dobé tudi v finejših vezih.